

מבפנקס' הכתום

יזמנים • זכרונות • סיפורים

תשורה למשתתפים בנישואי
אהרן ובתיה רחל פורסט
ו' אדר שני תשע"ט

עיצוב ועימוד :
שניאור זלמן קורטס

ב"ה. ו' אדר שני, תשע"ט

לכל אורחינו הנכבדים שי'

לכבוד נישואי ילדינו שי' ולזכותם, אנו מתכבדים בזה להגיש לכל המשתתפים בשמחתנו תשורה מיוחדת הכוללת סיפורים חסידיים מהדורות שלפנינו, ובמיוחד מדורנו, על ידי יומנים מרתקים על מאורעות שונים ומיוחדים במחיצת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בבית חיינו – 770.

חום וחיות מיוחדים בשנה זו לכל עניינים אלו, בהיות שנה זו שנת הצדי"ק לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא, וידוע שחתונה בכלל בחצר רבותינו נשיאינו היתה אירוע עם השפעה עצומה על החיים החסידיים של כל המשתתפים; ובמיוחד בחתונה זו, של הרבי והרבנית, שקבעה לנצח את השייכות של הרבי נשיא דורנו עם החסידים, כידוע.

הדברים מתפרסמים כאן לראשונה. ויהי רצון שיעודרו את חום ההתקשרות לרבי, ויעודרו את ההליכה בדרכי החסידים נס"ו.

*

נזכיר כאן במיוחד את אמנו – אם החתן שי' – מרת יהודית ע"ה, שבוודאי משתתפת בחופה של החתן והכלה שי', ומליצה יושר להצלחתם בגשמיות וברוחניות, בכנין עדי עד.

*

ויהי רצון ששמחת חתונה זו תעורר ותביא את שמחת הגאולה האמיתית והשלימה, שבה יישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה וכו'. ומלכנו בראשנו.

משפחות פורסט-קפלון

תוכן עניינים:

3 פתח דבר

מכתב הרבי לסב החתן,

5 הרב לוי פורסט ע"ה

6. מכתב הרבי להורי החתן

7. מכתב הרבי להורי הכלה

בית חיינו לפני כ-60 שנה!

8. יומנו של הרה"ח ר' משה סלונים ע"ה

שנת ה'קבוצה' בצלו של הרבי.

22. מכתבים מ-770. תשמ"ז

מחיי הישיבה בכפר חב"ד בשנת תשמ"ו.

34. מאורעות והתוועדויות

חיילי הרבי מאחורי מסך הברזל.

38. התוועדות הרא"ל קפלן ע"ה

זכרונות מאבות המשפחה.

40. הר"ר יוסף פייגלין ע"ה

מפנקסי הכתום. אוצר סיפורים

41. שנרשמו על ידי אבי הכלה

צדי"ק שנה. צילום דף השער

52. של דרושי חתונה תרפ"ט

מכתב הרבי לסב החתן

הרב לוי פורסט ע"ה, שניהן כרבה הראשי של רוטרדם שבהולנד.

ב"ה, ימי החנוכה, ה'תש"ל
ברוקלין נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ כו' מוהר"ל שי' פורסט
רב ראשי ברוטרדם

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת מכתבו מר"ח כסלו, אף כי נתקבל באיחור זמן, ולאחרי
זה נתקבלה גם התרומה לצדקה, שנמסרה כפי הוראתו.

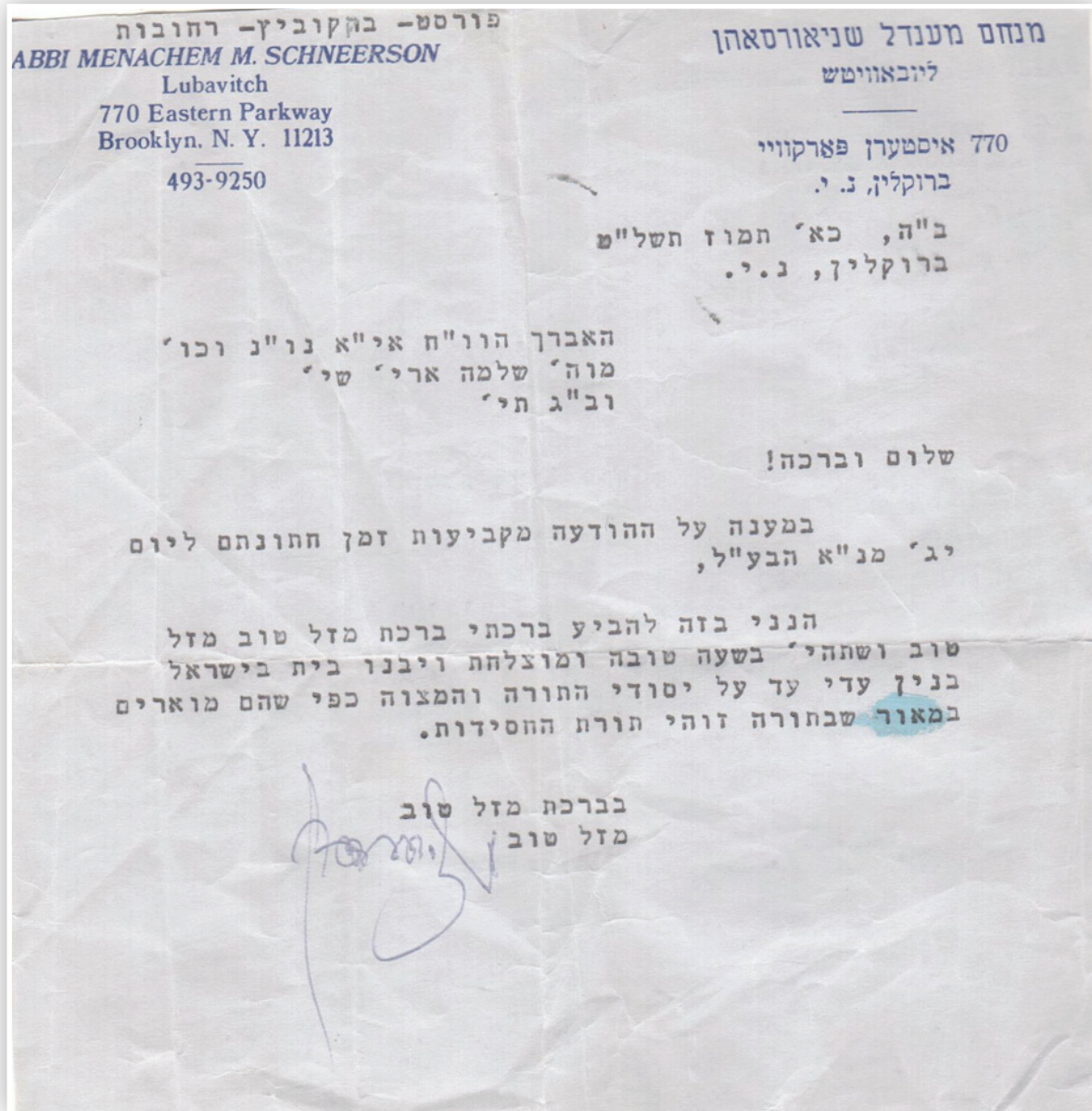
ובודאי לדכוותי דכת"ר וחבריו שי' שעזרוהו במפעל זה למותר להסביר
גודל הזכות דצדקה בכלל, ובפרט צדקה שצריכה להיות בחשאי ועד לעילום
שם ואפילו במכתב וד"ל. ובמיוחד המנהיגים הרוחניים והעסקנים, העושים
ומעשים, הרי זכותם גדול ביותר.

ויהי רצון שכל עניני הציבור, הכלל והפרט, יהיו באופן דמוסיף והולך מוסיף
ואור, כהוראת ימי חנוכה אלו והנרות הללו, שיהי' אור לכל בני ישראל בכל
מושבותם, כפשוטו, ובנר מצוה ותורה אור, ובהדגשה דעל פתח ביתו מבחוץ,
היינו שאין מסתפקים בד' אמות שלו אלא מאירים נמטיבים הנרות גם של הזולת
בהתאם לכלל גדול שבתורה ואהבת לרעך כמוך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות ובפ"ש כל המשתתפים במגבית
הנ"ל שי'.

(אג"ק חכ"ו, אגרת ט'תשצז)

מכתב הרבי להורי החתן

מכתב הרבי להורי הכלה

קפלון - אורנישטיין-ירות"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.
ביה, אדרייח תמוז תש"א
ברוקלין, נ. י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' אלישיב שי' הכהן
וב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום ח' תמוז הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושתיי בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

770 ממבטו של בחור חסידי לפני 60 שנה!

לפנינו אוצר מכתבים ששלח החסיד ר' משה סלונים ע"ה [לימים, מנהל ה'רשת'] בבחרותו, בהיותו אצל הרבי. מכתביו ספוגים אור וחום חסידי, עם תמימות ורגש של בחור חסידי פנימי.

ר' משה סלונים היה בנו של הרה"ח הידוע ר' זליג סלונים ע"ה, ורוב המכתבים מופנים אליו.

חלק מכתב-היד נמחק בשל התנאים הירודים שבהם היו מצויים המכתבים. המכתבים נמסרים כאן לפרסום לאחר עריכה קלה והשמטות מתבקשות. השתדלנו להעתיק את רובם המתאים לפרסום, עם כמה הערות נחוצות בסוגריים.

ובהדרת קודש הלכו עם הלקח. גם בערל לודמיר עם חותנו וגם נחמן אלכום בא.

כעת אנו מתכווננים לברכת כ"ק אד"ש ברכת אב לבנים אנו התמימים, וכטח באותו זמן הורים יקרים (לפי השעון אצלכם) וועט איר מיר אין זינען האבן [= תזכרו גם אותי במחשבתכם] כמו שאני חושב עליכם, ותברכוני.

יה"ר שנזכה להתראות בקרוב ממש בארה"ק עם משיח צדקיני הוא כ"ק אד"ש. וכברכת כ"ק אד"ש חתימה וכתובה טובה בניכם ואחיכם וגיסכם ודודכם משה

אגב [הרב] גורן היה השבוע אצל הרבי 3 וחצי שעות והוא ביקש מהרבי שיבוא ארצה ויעזור בזה הרבה מבחינה דתית; כ"ק אד"ש אמר לו בין שאר הדברים שיש לו בקבלה שעד זמן מסוים שלא ייצא מארה"ב, אך זאת אמר שנסיעתו הראשונה תהי' ארה"ק.

דו"ש ללייבל [= הדוד, אחי הד"ר] ואם תרצה אבא תן לו גם חתיכת מזונות ותגיד לו שאני שלחתי בשבילו.

א.

ב"ה ערב יום הקדוש תש"ך

אל אבי ואמי אחיותי וגיסיי היקרים

שלום וברכה!

לפני כשעה קבלתי לקח מכ"ק אד"ש. קהל של אלף איש באו לקבל לקח, ובכנין הקטן של 770 הי' דוחק עצום. כמה שעות ארך חלוקת הלקח, ומפעם לפעם מתאספים עוד אנשים וכ"ק אד"ש יוצא ונותן להם, אני לקחתי בשבילי ובשבילכם, וכ"ק אמר לי חתימה וכתובה טובה, ביקשתי גם בשביל ר' שלמה חיים וכ"ק אמר לי שאברהם חנוך [גליצנשטיין] לקח כבר. במשרד הקטן של המרכז הי' (...) שכל אחד לקח בשביל קרוביו וחבריו, ארז את החבילות ושקל והדביק בולים (הדואר סגור ביום ראשון). אני גם הייתי ביניהם ושלחתי לכם את הלקח בדואר אויר.

אבא - מי שלא רואה איך שיהודים מכל הסוגים מצטופפים לקחת לקח בערב יוה"כ לא ראה... מיליונר ידוע בארה"ב ומקורב אל הרבי בא עם אשתו ועם ילדיו. הוא חבש לכולם כיפות ואשתו בכתה כשהרבי נתן לילדים לקח ועשה איתם ברכה,

ב.

שלום וברכה

מכתבי זה בטח מוצא אתכם בקו הבריאות, בטח קבלתם כבר את הלקח ששלחתי בדואר אויר, את הכוס של ברכה ממוצאי ר"ה אשלח לכם בהזדמנות הקרובה.

אחרי שכתבתי לכם את המכתב בערב יוה"כ פ' חיכינו שכ"ק אד"ש יצא מחדרו לתפילת מנחה. הוא יצא בשעה שלש, וניגש לקערות שהיו מונחות על שולחן הוציא מכיסו כמה שטרות של עשרה דולר ופרט את השטרות באחד מהקערות ושם בכל קערה מטבע (היו איזה 50 קערות) מסכיב לשולחן הי' צפיפות נוראה של הכחורים כל אחד רצה לפדות הכסף שכ"ק זרק לתוך הקערה, גם אני הצלחתי לפדות.

אחרי מנחה נכנס כ"ק אד"ש לחדרו וכולם הצטופפו ליד דלת הדרו, וחיכו להברכה. אחרי כמה דקות יצא כ"ק ואמר: דער אויבערשטער זאל געבען א חתימה און א גמר חתימה טובה יעדען איינעם בפרט בתוך כלל ישראל און עס זאל זיין אזוי ווי די רביים האבן אנגעזאגט עס זאל זיין אריבער אין תשובה עילאה וואס איז שמחה און ממשיך שמחה במילואה בכל הענינים על כל השנה, און דער אויבערשטער זאל מקיים זיין די מצוה וואס ער האט אנגעזאגט הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמדו ויראו על ידי משיח צדקנו בגאולה האמיתית בקרוב ממש למטה מעשרה טפחים. א שנה טובה ומתוקה א גמר חתימה טובה צוא יעדן איינעם בתוך כלל ישראל בכני חייה ומזוני רויחא [ראה תרגום ללה"ק בתורת מנחם חכ"ז עמ' 15].

בשעה 4 הצטופפו שוב קהל גדול אלו שלא היו בפעם הראשונה ובשעה 5 יצא שוב כ"ק אד"ש מחדרו ואמר: דער אויבערשטער זאל געבן א חתימה און א גמר חתימה טובה אזוי ווי די רביים האבען געוואלט אז מען זאל גלייך אריבער צו דער

עבודה פון תשובה עילאה מתוך שמחה (וואס דאס איז דורך פנימיות התורה). אזוי ווי היינטיקער יאר איז צוויי הונדערט יאר פון דער הילולא הסתלקות הבעש"ט זאל דער אויבערשטער העלפן אז תורת הבעש"ט זאל פורץ גדר זיין אלע הגדרות והעלמות והסתרים אז עס זאל זיין ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה אין לימוד התורה בשמחה וטוב לכב מתוך הרחבה. ומה שהוא מצוה לאחרים לעשות הוא עושה, עס זאל זיין הקהל את העם האנשים הנשים והטף וכו' כמו בברכה הראשונה [ראה תו"מ שם]. ר' שמואל לויטין שעמד כל הזמן ליד הדלת אמר משהו לכ"ק אד"ש, כמדומני שבירך אותו [הרבי], ואח"כ באו כמה אנשים שלא קיבלו לקח בבוקר וקבלו אחרי הברכה.

כ"ק שאל את אחד התמימים אם הקערות עוד על השולחן וענה כן, כ"ק נכנס לחדרו ולקח מעטפה מלאה עם מטבעות ושוב חילק בין הקערות, ואח"כ הלך לביתו לסעודה המפסקת, אנו תלמידי הישיבה התחלנו לתפוס מקומות ליד הדלת של הדרו הק' לברכת הבנים (קודם היו ברכות כלליות) ברבע לשש חזר כ"ק אד"ש לחדרו ורק בקושי פיננו לו דרך בגלל הדוחק האיום, אחרי רבע שעה יצא כ"ק מלובש בקיטל ומעוטף בטלית ופניו הק' היו מכוסים עם הטלית, ואמר: את הפסוק וידבר וכו' דער אויבערשטער זאל העלפן איר זאלט זיין חסידים יראי שמים ולומדים און אין אייך זאל מקוים ווערן דער הם הכירוהו תחילה דורכ'ן אור הנגלה והחסידות און דורכנעמען די וועלט מיט'ן אור התורה והמצוה און אור הנגלה און עס זאל זיין קאתי מר דא מלכא משיחא און יעלה הפורץ לפנינו דורך ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ביז נחלה בלי מצרים, איהר זאלט האבין א חתימה און א גמר חתימה טובה בתוך כלל ישראל [ראה תו"מ חכ"ז עמ' 16].

הי' הוראה מכ"ק אד"ש שכשיגיעו כתפילה להאדרת והאמונה, כי אנו עמד, דרכך ואבינו מלכנו שיאמרוהו בשירה. וכששרנו כי אנו עמד

רק דרך אנב.

ליחידות אכנס מיד אחרי החגים, אבא, עד אחרי שמחת תורה אני לא אכתוב, ולכן לא תדאגו אם לא תקבלו מכתב במשך שבוע וחצי.

אני שאלתי את כ"ק אד"ש אם לשמור יו"ט שני של גלויות וקבלתי את תשובתו הק': (וכיון) שבא לכאן על דעתי ינהג כמנהגי.

אני מסיים בחג כשר ושמח וגמר חתימה טובה, בנכם [משה]

ג.

אל אבי ואמי אחיותי וגיסי שי' שלום וברכה!

מזמן כבר לא קיבלתי מכם מכתב. אני לא כתבתי בחול המועד, לכן לא כתבתי עד הנה.

על שמחת בית השואבה כתוב אשרי עין ראתה כל אלה, מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, ע"פ מה שהגמרא מכארת איך שהשמחה היתה. אך כידוע שיש הברל גדול שבאין ערוך בין שמיעה לראיה שזהו חכמה ובינה. לכן אע"פ שאכתוב לכם איך שעברו כאן סוכות ושמח"ת לא יהי' לכם מושג כלשהו... (חוץ מאבא?). בליל ב' של יו"ט התוועד כ"ק אד"ש. ההתוועדות התחילה לפני השקיעה, כ"ק אמר מאמר כל העושה סוכתו תחת האילן כעושה בתוך ביתו. אחרי ההתוועדות התפלל מעריב. כ"ק הברדיל על הכוס ואח"כ חילק כוס של ברכה ואני לקחתי גם בשבילכם וכהזדמנות אשלח לכם (אולי ע"י אברהם חנוך). גם במוצאי שי"ת לקחתי לכם כוס של ברכה.

ביום א' של חוהמ"ס (אצלכם ב') הי' כינוס צא"ח ואח"כ התוועד כ"ק בסוכה. לא היה מאמר. ביום ב' של יו"ט ברכנו על האתרוג ולולב של כ"ק

עשה כ"ק עם היד וכולם רקדו על מקומותיהם ושרו. כל העת שאמרו נעילה עמד כ"ק אד"ש נשען על הסטנדר ומכוסה עם הטלית וראו וויא עד חליפט זיך [= מתייפח בככי] וכל גופו הק' רעד, ובפרט כששרו אבינו מלכינו אחרי נעילה. אח"כ שרו את המרש ובאמצע המרש הסתובב פתאום כ"ק אד"ש לפניו אל הקהל פניו היו לוהטות ועיניו אדומות, ורקד על מקומו והתחיל לעשות עם היד במהירות ובחזקה, רעם תקף את הקהל והתחילו לשיר ולרקוד בהתלהבות. אנו גמרנו את התפלה שעה וחצי אחרי הזמן דהיינו 8:00, ואחרי מעריב ליינו את כ"ק לחדרו עם ופרצת. לפני דלת חדרו הוא התעכב קצת ושוב עשה עם היד. וכן הי' גם אחרי קידוש לבנה.

אנב, אספר לכם מקרה שקרה כאן, במוצאי שבת ח' תשרי. באו שני יהודים (רחוקים מאד מהדת) וסיפרו שלאחד מהם יש איזה מחלה והרופאים החליטו שזה סרטן ה"י ואמרו שביום ראשון בערב יזהכ"פ הוא מוכרח לעבור ניתוח, ידיד של החולה הציע לו שיכנס קודם אל האדמו"ד מליזבאוויטש ואחרי שידולים הוא הסכים ובא, ענו לו שכעת אי אפשר להיכנס אך הציעו לו שיחכה עד שכ"ק יצא מחדרו ואז הם יגשו אליו. אחרי שעה יצא כ"ק מחדרו הם ניגשו אליו. כ"ק הזמינם לחדרו, וישב על כסא היחידות שלו, ושני היהודים שהו אצלו 45 דקות, ואחרי כן יצאו בתרועת ניצחון ואמרו ?? הם סיפרו שכ"ק אמר לו: אני כבר ?? בבוקר אליך שתתחיל להניח תפילין. וכל המחלה הזו היתה רק כדי

שתתחיל להניח תפילין, ואם לא נהיית חולה מי יודע אם היינו נפגשים. כ"ק נתן לו מכתב בכתב יד קדשו, המכתב מיועד לרופא, חתום: ראביי שניאורסאהן, ולרופא הוא צריך ללכת אחרי שלושה שבועות. בעיזכ"פ שלח כ"ק אליו תפילין. זה מקרה אחד מני אלף שאנו רואים כאן, עם וואלגערט זיך דא מופתים אונטערן ביינק [= מתגלגלים כאן מופתים תחת הספסל] אך זה סיפורתי

בכה, והסביר שכתוב תורה צוה גו' מורשה, כמו שקטן יורש, אפילו קטן בן יומו גם נהי' בעל הבית על הרכוש אע"פ שלא יודע, אבל אם בקטנותו הוא לא ירש, אז אפילו כשיגדל הוא לא ידע וכו' [ראה תורת מנחם חכ"ז עמ' 83]. והסביר כאן באריכות [את] הענין של א.ב. שמלמדים את התינוק.

אחרי ההתוועדות מכרו שלשה פעמים את אתה הראת לטובת תו"ת ונכנס מזה כמה אלפים דולר. אח"כ מכרו את הפסוק ופרצת, קנו את זה בצירוף של כמה עשרות אנשים באלף דולר וכיבדו את כ"ק להגיד והוא אמר את זה בניגון של אתה הראת ואח"כ ציווה כ"ק לשיר את ופרצת, ואח"כ הי' הקפות שנמשך עד 6 בבוקר. רצו מהר להספיק את סעודת יו"ט. מעניין לציין שהלילה ירד גשם והנשים עמדו בחוץ ולא הלכו. אנו אכלנו במהירות עצומה ורצנו בחזרה לתפוס מקומות לשיר החדש שכ"ק ילמד. ב6:45 בא כ"ק והכריזו שכ"ק יחלק משקה לאלה שיוסיפו השנה בלימוד החסידות. כ"ק עמד על מקום גבוה וציוה בעת שחילק לשיר את שירו של שאמיל. אח"כ שר כ"ק את השיר החדש. את המילים אני יכול למסור - רַחֲמָנָא דעני לעני ענינא, רחמנא דעני לתבירי ליבא ענינא. בשעת הניגון הוא בכה. הניגון הוא שתי בכות [וכל בכא שתיים פעמים] (חסר).

[לכאורה הכוונה להקפות דיום שמח"ת - הערת העורך] לטובת מרכז לעניני חינוך ושאר פעולותיו של הרבי בעניני ופרצת, נכנס יותר כסף מהלילה הקודם, אח"כ הקפות בשעה (... גמרו את ההקפות [ומוסף - הערת העורך], אכלו את הסעודה ואח"כ התוועד כ"ק אדמו"ר. בהתוועדות הזו היתה צפיפות איומה שלא ראיתי עוד כמות וכה הי' עד שעה 1:30 אחה"צ [אולי צריך להיות: בלילה - הערת העורך] שאז נגמרה ההתוועדות. המאמר הי' ביום שמיני עצרת תהי' לכם והוא המשך למאמר מסוכות, בו מדובר בענין שמיני שענינו שומן, דהיינו חכמה, וזהו שמן הטוב פנימיות החכ', שזהו פנימיות עתיק. ההבדל בין חכמה לרצון, שברצון מתלבש התענוג

אד"ש וכן בכל ימי חול המועד, ואחרי התפילה הלכנו ברחובות ובכתי חולים לברך עם יהודים. אני הלכתי לכל אורך איסטערן פארקוויי. מעניין שיותר מחצי שפגשנו היו יהודים, (כמוכן שבהליכה במקומות כאלו עם לולב ואתרוג קודים דברים מצחיקים), ובמשך שאר חול המועד נסעו לערי השדה להתוועד. אני רציני לנסוע בין המתוועדים לפילאדלפי' כדי למסור ד"ש ל... אך לא הספקתי.

בליל שמיני עצרת הלכו כל הבחורים והיונגעלייט לבתי הכנסת לשמח את היהודים, חזרנו כולנו ביחד דרך הרחובות הראשיים בשיר.

ההקפות של ליל א' נמשך עד 2 בלילה אי אפשר לתאר איך שכ"ק רוקד עם התורה איך שהוא עושה עם היד לקהל שישיר. בסוכה היו כאלף איש והצפיפות היתה אין לשער בפרט בקירוב לכ"ק - איפה שאני תמיד עמדתי. וכשהיו צריכים לפלס דרך לכ"ק עלה במאמץ רב. כשכ"ק רקד עם רש"ג שרו את השיר הידוע להקפות וכל הקהל רקד על המקום ביחד כמו גוף אחד דבוק.

בליל שמחת תורה הלכנו לבתי כנסיות {בכראנזויל} ושמחנו שם את האמריקאים הקרים כקרת, ואח"כ חזרנו להתוועדות. ההתוועדות נמשכה עד 2 בלילה. אנב מפעם לפעם כאים אנשים משונים בלי זקנים להתוועדות ומהם שנגשים אל כ"ק אד"ש ונותנים שלום עליכם וכ"ק מקרב אותם. בהתוועדות הזו הי' שר החינוך [מקנטקי].

אחד מהשיחות שכ"ק דיבר הי' אודות מה שאדמו"ר נ"ע סיפר שכשהוא נכנס ל'חדר' זרקו לו סוכריות ואמרו שזה זורק מלאך מיכאל. כ"ק ביאר זאת ושאל גם למה אמרו דבר שאינו אמת, שזה זורק מלאך מיכאל? והסביר איך שדבר שאינו אמיתי פועל לרע על ילד. והסביר שיש כאלו שטוענים שלילד לא צריך ללמד תורה בגיל צעיר מפני שהוא לא יודע על חשיבותה ורק כשיתבגר אז כשיבין את מעלת וקדושת התורה אז ילמדו אותה. כ"ק דיבר [כאן] באריכות ובכה מאוד, בתחילה התאפק ואח"כ בכה חזק, ניגב את הדמעות ושוב

שתי בקבוקים כוס של ברכה. הזמנים רשומים על הבקבוקים, והחלה שיריים מהחלה של הרבי מר"ה. את היין הרתחתי כדי שאם במכס יגע בזה גוי שזה לא יהי' יין נסך.

לפני שעה גמרנו את ההתוועדות התחלנו בשעה 2 וגמרנו כ5 ממש בעת השקיעה והיינו אז לפני הסעודה רק עשינו קידוש... כ"ק דיבר בשיחות שלפני המאמר אודות ופרצת שכשם שיש ופרצת בעולם, כך גם בעולם קטן הוא האדם וכשם שעל שלשה דברים העולם עומד, כך גם בעולם קטן שצריכים ופרצת בשלשה עמודים כי אי אפשר לבנות בלי גבול אם היסוד הוא מוגבל ולכן קודם צריכים לעשות הופרצת בשלשה עמודים ודיבר בעיקר בעמוד התורה. כמו כן דיבר ששבת בראשית הוא שבת שמחה מפני שזה מתחיל בכריאת העולם, עם היות שהוא נגמר באופן קאלעמוטנע [= לא כ"כ משמח]. ושבת בראשית הוא המושך לשמח"ת ואז צריך להיות ששון ושמחה והסביר ההפרש בין ששון ושמחה, ששון מלמעלמ"ט, שמחה מלמטלמ"ע. הי' כאן הסבר ארוך אך אין לי זמן וכוח לכתוב ואני כותב על רגל אחת. אי"ה אשלח לכם את השיחות והמאמרים, המאמר התחיל בראשית ברא אלקים, יש ב' פירושים בכרא א. לשון בריא

ב. לשון האיד [לשון גילוי], וצריכים להאיד [לגלות הפנימיות] את אלקים, והביא את עמה"מ שמקשה על זה שאומרים ז' היכלות והרי יש עשר ספירות ואפילו באצילות ישנם רק ז' היכלות, והסביר שבריאת העולם הי' ע"י הז' מדות כל יומא ויומא עביר עבדתי וכו' וכן בעבודה צריך לברר רק את המדות ולעתיד יהי' בידור המוחין. וזהו ע"י עבודה בבידור המדות. ואמר כ"ק שטעם זה אינו מספיק והתחיל להסביר, אך כאמור אין לי סבלנות כעת להתעמק, כי המאמר ארך הרבה זמן, און איך בין אויס גימוצ'עט אביסל [= ואני קצת מותש]. וחוי' מזה - הולכים כעת לעשות 'חזרה', לכן אני מסיים ואי"ה בקרוב אשלח לכם את השיחות ומאמרים.

רק במקיף ורק בחיצוניות התענוג, משא"כ חכמה שעתיק מתאחד בפנימיותו.

אחרי ההתוועדות חילק כ"ק כוס של ברכה. בשעה 3 התחלנו לחזור את המאמרים והשיחות עד הבוקר, ז"א ששני מעת לעת [= שתי לילות] לא ישנו, אך לא הרגשנו את זה לגמרי; היינו ממש למעלה מהזמן, ו[גם] בעייפות הכי גדולה (שע"פ השכל זה צריך להיות אצל כל אחד מאיתנו) כשכ"ק עושה התנועה עם ידיו לשיר לעבידיקער, אז לא מרגישים שום עייפות ושרים ורוקדים במרץ רב.

בשמח"ת הי' אברהם ווינער (צינקוע בלע"ז) הוא מגדל זקן וחסיד ממש (הוא אמר: אתה לא יודע מה זה רבי) ונדהף כמו כולם להתוועדות,

היום ראיתי את כ"ק אך הוא אחר מאתמול ומסוכות. רואים עליו את ויעקב הלך לדרכו.

אסיים בכרכה כדברי כ"ק, שמה שנמשך בר"ה ובעש"ט בהעלם ובמקיף שזהו בכסה, ושנמשך בפנימיות ובגילוי בשמע"צ ושמחת תורה, שיומשך בפועל ממש בטוב הנראה והנגלה.

והשנה שהוא מאתיים שנה להילולא של הבעש"ט שנזכה לגילוי ממש של כ"ק אד"ש שזהו ביאת המשיח והוא יוליכנו מהגלות לארה"ק.

בנכם אוהבכם משה

כאן נמצאים כעת 40 איש שעומדים להיכנס במשך בערב ליחידות כולם אורחים שהגיעו לשמח"ת.

ד.

ב"ה מוצש"ק פ' בראשית תש"ך

אל אבי ואמי אחיותי וגיסיי היקרים שי' שלום וברכה!

בהזדמנות זו הנני מצרף כמה מילים. כאן רצוף

אי"ה ביום השלישי אכנס ליחידות.

בברכת ופרצת

אוהבכם משה

אגב, בסוכות סיפר לי ר' שמואל לויטין שהוא שאל את כ"ק על האתרוג שהבאתי לו אם הוא סומך על ב"ד, ענה כ"ק שאם הרב סלונים שלח אז הוא סומך עליו,

אבא, עוד משאלה יש לי אליך, אתה רוצה לשלוח לי מתנה? שלח לי את העתק מכתב כ"ק אדמו"ר [הרי"צ] אל בתו [הרבנית חי' מושקא] המכתב הסודי [?]. סימא [= אחותו - תבל"ח - הרבנית סימה רלב"ג] כתבה לי שיש לך אותו - אני מחכה לזה.

ה.

ב"ה יום ד' י"ז חשוון תש"כ

אל אבי ואמי היקרים שי'

שלום וברכה!

מכתבי זה בטח ימצא אתכם בקו הכריאות המתאימה בפרט אחרי ברכתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ביום ראשון כלילה זכיתי להיות ליחידות, משך הזמן שהייתי אינני יודע בדיוק מפני שלא הסתכלתי על השעון, אך לפי הערכתו זה הי' מ-12 עד 15 דקות, את הצעטיל קרא כ"ק כמה דקות, ואח"כ קרא את הפ"נ. הוא קרא כרגיל ואח"כ קרא קצת מלמעלה למטה (כידוע). בסוף הצעטיל כתבתי שאת היתר היציאה שלי קבלתי רק עד ט"ו טבת תש"ך, אם כ"ק ירשה לי להשאיר כאן עוד שנה אוכל להאריך את ההיתר יציאה ע"י מכתב מהנהלת הישיבה למר ניב בישראל. כ"ק גמר לקרוא את הפ"נ והמשיך להסתכל על הפ"נ ושאל: פאר וואס האט מען דיר געגעבן נאר ביז ט"ו טבת? [= מדוע נתנו לך רק

עד ט"ו טבת?] בעמל רב גימגמתי לרבי תשובה מפני שדרשו מכתב מהנהלת הישיבה, מכיון שלא הבאתי נתנו רק לשלשה חדשים. כ"ק שאל עוד שאלות. בענין זה הזכרתי גם שהרב טננבאום מ'ועד הישיבות' עזר לי.

על בקשתי להישאר שנה ענה לי, שהדין הוא שכן ארץ ישראל מותר לצאת מהארץ רק כדי ללמוד תורה. אם אני מקבל עלי ללמוד בשקידה והתמדה את סדרי הנגלה והחסידות אני אוכל להישאר, דהיינו שזה תלוי בי. וכפרט שאני נכד אדמוה"ז, און פון די משפחה יש לי יותר כוחות מאחר, (והדגיש שוב): שאין הדבר תלוי אלא בי, ממני דורשים הרבה יותר מאשר מתמים אמריקאי..

שם האמא של האמא אמרתי שיינדל מושקא; כ"ק שאל: שיינע מושקע ועניתי: שיינדל מושקא, (שוב שטות) (נאך דעם מעשה האפט מען זיך צום שכל [= רק לאחר המעשה חושבים בהגיון]). כ"ק שאל, מה שלום האמא? עניתי: ב"ה, שאל שוב: זי נעמט נאך די כדורים? (כך הי' לשונו הק'): כדורים) עניתי: כן. שאל אם היא מבקרת אצל הרופאים, עניתי: כמדומני שכבר לא. שאל: האם היא הולכת בשוק? עניתי: כן. כ"ק אמר שמכתב טוב מהנהלת הישיבה עלי הם הכדורים הטובים ביותר בשבילה... אח"כ בידך את כולנו [= כל בני משפחתנו], מבט מחייך לעברי ויצאתי לאחורי [= עם הפנים לרבי], הייתי מכולכל כשיצאתי ומיד רשמתי את היחידות...

אבא, למה אינך עונה לי אם אתה חושב לבוא לי"ט כסלו. היום אני שולח לך בדואר רגיל את כל השיחות ומאמרים שזכיתי לשמוע. בטח תקבל זאת בעוד חודש.

רצו"פ מכתב מהנהלת הישיבה, אבא, תכנס עם זה לטננבאום, אם הוא יגיד שהמכתב לא טוב אנא כתוב אלי מהר ואני אסדר מכתב אחר. ואם כן טוב, טננבאום יתן את זה למר ניב. והכל יהי בסדר. כ"ק אמר שזה ילך יותר מהר ממה שאני חושב, אבל צריכים??

מ'זאל ממשיך זיין פון היינטיקן ר"ה לחסידות אף אנאנצע יאר, אזוי ויא יעדער יו"ט איז נזכרים ונעשים, און י"ט כסלו ווערט נמשך צו אידן בכלל און חסידים בפרט כחות עצמיים דורך דער מסירת נפש פון די רביים פון יעדן דור, זאל מען ממשיך זיין די כחות אף אנאנצע יאר אין א אופן פון בפועל.

[= גוט יו"ט! יתן ה' שנמשיך מר"ה לחסידות על כל השנה, כמו שבכל חג "נזכרים ונעשים", ובי"ט כסלו נמשכים ליהודים בכלל ולחסידים בפרט כחות עצמיים ע"י מסירות הנפש של הרביים בכל דור – שימשיכות את הכוחות על כל השנה, ובאופן של 'בפועל'].

ז.

חברי הת' נחום שי' שטרנברג
שלום וברכה!

ראשית הנני לבשר לך שחברך היקר זליג פלדמן שי' הגיע לכאן ביום ראשון שעבר. ליחידות הוא יכנס אחרי חנוכה, מפני שעד אז תפוסים כבר כל לילות היחידות, דיברתי עם זליג בנוגע אליך הוא אמר לי שהוא מוכן להזכיר אותך ביחידות בהנוגע לנסיעתך הנה, אך מכיון שאינו יודע מה עליו לדבר, מה הם סיכוייך לקבל היתר יציאה וכן אם אתה יכול להסדר גם בלי רשות מאביך, כמדומני שאמרת לי פעם שאפרים וולף אמר שאם כ"ק אד"ש יסכים הוא יוכל לסדר לך גם בלי רשות מאביך, לכן כתוב אלי הכל בפרטיות ואי"ה יהי בסדר.

כאן נמצא אורח חשוב, הרה"ח ניסן נעמאנו, הוא הגיע לכאן השבוע לחתונת בנו שתתקיים ביום רביעי הבא. ר' ניסן התוועד כאן בשבת.

כאן אנו תלמידי לוד רואים ביתר שאת וביתר עוז את היוקר של הרה"ח המשפיע ר' שלמה חיים [שי'], כאן היצר הרע הרבה יותר גדול, וקשה מאד

תסלחו לי שאני כותב את מכתבי על נייד דק משני הצדדים, פשוט, אחרת זה יעלה לי כפליים דמי הדואר.

ו.

ב"ה יום ז' ל' חשוון תש"כ
אל אבי ואמי היקרים שיחי
שלום וברכה

תסלחו לי שלא כתבתי עד עתה. אני פשוט חיכיתי למכתבכם היקר.

בדבר ההיתר יציאה, אבקשך אבא להזדרז קצת ולעשות זאת יותר מהר, דהיינו לכתוב לי בפרטיות מה עלי לעשות, ואיפה עלי ללכת.

בש"ק התוועד כ"ק אד"ש כשעתיים וחצי, אמר מאמר ע"פ ויהיו חיי שרה, בדרך כלל להמאמרים יש שייכות אחד לשני, אך אי אפשר לקרוא לזה 'המשך'. אני שלחתי לך, אבא, בדואר רגיל את המאמרים והשיחות מהשנה שיצאו עד עתה, ואלה שיצאו בקרוב אשלח לך מיד עם הדפסתם, וכן אשלח לך הקונטרסים מכ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה שאין לך, במילא תוכל לראות בעצמך ?? שהמאמרים ? לכן אינני מעתיק לך כאן קטעים מההתוועדות, אבא! אבקשך - שתקח אצל אליהו זילברשטרום, את ביאור התניא, ותשלח אלי מיד. אני מאד נצרך להם. וכן כתוב לי אם יוסף כבר שלח את החבילה עם הספרים.

אבא ידוע לך שכ"ק תמיד נותן הוראות בכתב לחדאקוב וכו', וההוראות הם על פיסות נייר, שאח"כ שורפים את זה, ומשתדלים שאף אחד לא יקח. בחורף תשי"ז, אחרי שאתה נסעת מכאן, שלח כ"ק פתק כתוב על מעטפה קרועה: ??

שלום וברכה

גוט יו"ט, דער אויבערשטער זאל העלפן אז

ה.

אשרי שזכיתי להסתופף בצילו של נשיא דורנו כ"ק אדמו"ר שליט"א, ולהיות על ההתוועדות [ד"ט כסלו], לכן אני אֶזְכָּה אתכם מעט מזעיר רק מה שהעט יכולה להעלות על הכתב. וגם זה באופן מקוצר, ועם זה אני מאחל לכם שבקרוב ממש תזכו גם למה שאני זוכה, למה שזכו אבותינו בבית המקדש, לראות אלוקות בעיני בשר (ועוד יותר מזה וד"ל).

ההתוועדות התקיימה אמש, באולם שכור. היא התחילה בשעה 8:30, ז"א [ש] אז בא כ"ק אד"ש, אך אנו הבחורים כבר תפסנו מקומות משעות אחרי הצהריים. בשעת ההתוועדות הי' באולם קהל של למעלה מאלף איש. באו הרבה אורחים מערי השדה. נושא השיחות היו אודות תורת הבעש"ט שהשנה מאתיים שנה להסתלקותו... (כידוע שתוונא דליבא לא כתבי אינשי, ואותיות יבשות אינני יכול לכתוב כי אינני מסוגל לזה ולכן אני כותב ענין חיצוני יותר ואת עצם השיחות גם אינני מעתיק כי אשלח לכם אי"ה את ההנחות).

ט.

ב"ה כ"ט כסלו תש"כ
אל אבי ואמי היקרים שיחיו
שלום וברכה!

אתמול בלילה נר חמישי זכינו לקבל דמי חנוכה מכ"ק אד"ש, לפני זה אמר כ"ק שיחה, השיחה ארכה למעלה מעשרים דקות, זה הי' בבית המדרש שהי' מלא מפה אל פה, מכיון שהי' רק שיחה אחת, לכן אעתיק כאן את תוכנה [ראה תורת מנחם שם, עמ' 253].

עם איז ידוע די הוראה פון די רביים צו קוקן זיך צו גרות חנוכה, הערן וואס זיי דערציילן און

להגיע לעניין פנימי, דבר שכארץ הוא מותרות ו'תמים' מתרחק מזה, אז כאן זה הכרחי ממש. מכיון שכאן הקדושה יותר, וכאן נותנים הרבה כוחות וכל אחד יכול להתעלות, ונמצאים ליד הרבי, נכנסים ליחידות ושומעים הוראה פרטית, לכן כאן גם הקליפה גדולה, זה לעומת זה. לכן יכול להיות ציורים [= מצבים כאלה] שליך הרבי, ואחרי יחידות, ולהיות רחוק מכל הענין בתכלית, אמנם ח"ו לא כולם כך ויש גם דרגות, אבל זה אפשרי המציאות... אני כותב לך זאת רק כדי להודיע לך שדברי ר' שלמה חיים הם אמיתיים. כמה שידעתי מזה בארץ אז, זה לא בא למה שאני ראיתי פה, ולא כאלה שחושבים שכאן הם יתחילו ללמוד וכו'. כ"ק אד"ש אמר זה לאחד ביחידות וכן ראיתי מכתב מכ"ק.

אשריו של זה ששומע בקול ר' שלמה חיים, שכאן הוא מאוד חסר, און דעמאלט פירט ער אויס באמת דעם רבינ'ס כוונה [= ואז הוא ממלא באמת את ה'כוונה' של הרבי].

ההתוועדות האחרונה היתה בשבת מברכים כסלו חיי שרה. כ"ק אד"ש אמר מאמר ויהיו חיי שרה. בטח נמצא אצלכם המאמר והשיחות, כאן מכפילים את המאמרים והשיחות ואחרי כן מכניסים זאת אל כ"ק אד"ש. אחרי שכבר מכרו את המאמרים, הודיעו שכ"ק אד"ש שינה את המאמר הנדפס (כמדומני שזאת הפעם הראשונה), זאת אומרת שההנחה לא היתה נכונה, וכפי התיקון - שונה גם הפשט, ומיד החזירו את המאמרים הנדפסים ושרפו אותם, והדפיסו מחדש. יתכן שאצלכם נמצא מהדפוס הראשון, ואם כן אז אל תלמדו בו.

מסור ד"ש להרה"ח ר' שלמה חיים, מיכה [שטיינמן], ישבעם [סגל] וכו'.
בברכת ופרצת משה סלונים

מבדילים אלא על אוד כמו שנפסק בשו"ע של אדמוה"ז שגר שהדליקו ביום אין מבדילים עליו אפי' האיר בלי זה, שמזה מוכן שנ"ח ענינו אור, ומזה מוכן שנרות שבת, ביהמ"ק, וחנוכה ענינם לימוד התורה, וע"ד נש"ק שענינם שלום בית כמו"כ ע"י התורה נעשה שלום בעולם, וע"ד נרות המקדש, עדות שישראל? דאורייתא דוגמת נרות המקדש שהשכינה שורה בישראל. אך יש עוד ענין בתורה לא? ולא בשביל שלום בעולם. אלא בשביל עצמה וזהו ההוראה מג"ח. שזהו ענין? וזהו תורה - הנוגע לתלמידים, כמו שכבר דובר (בי"ט כסלו)? יש ענין את המעשה אשר יעשו. אבל יש ענין?

.

ב"ה יום ג' ה' טבת תש"כ
אל אבי ואמי היקרים שי'
שלום וברכה!

את האקספרס שלכם קיבלתי. יה"ד שכל
הברכות שכתבתם שם שיחולו על ראשכם.

ביום ראשון בלילה זכיתי להכנס פעם שני'
ליחידות. אני שכחתי להסתכל על השעון לפני
שנכנסתי אך כמדומני שהייתי 5 דקות. בצעטיל
שאלתי איזו שאלה וביקשתי ברכה על עניינים
פרטיים אצלי שאיני רוצה לכתבם במכתב. אחרי
היחידות השני' היתה הרגשתי הרבה שונה לטובה
מהיחידות הראשונה, אך אינני יכול לכתוב במכתב
פרטי [בנוגע לזה].

בש"ק העבר התוועדו. בתחלה לא ידעו
אם יתוועדו [= אם הרבי יתוועד]. הסדר הוא
שמתוועדים רק בשבת מברכים וכיומא דפגרא, אבל
[זה] קורה לפעמים [אם זה נופל בשבת שמתוועדים
= אם זה חל בשבת שיש בה סיכוי להתוועדות],
ולכן גם השבת, [לאחר] תפילת שחרית בש"ק

אפלעדנען זיך פון זיי. לכאו' א"מ [אינו מוכן] למה
דווקא מנרות חנוכה, הלא יש נרות שבת, ונרות
שמדליקין בביהמ"ק מהפסוק 'באורים כבוד ה'
'קדוש ה' מכובד' וכן נרות שמדליקין ביהמ"ק,
וכן נרות שמדליקין בביהמ"ק, ולמה הציווי
להביט דוקא על נרות חנוכה? וכזה יש לימוד יותר
מבשאר נרות אפי' מנרות ביהמ"ק. עפ"י פשוט
הרי הנס חנוכה ה' בנרות ביהמ"ק וכמסופר על
השאלה מאי חנוכה. אלא ההבדל ביניהם עפ"י
נגלה, נרות שבת לא ענין לעצמו, אלא הם בכדי
שיהי' שלום בית בכדי שיהי' אור ולא יכשל כפי'
המפרשים על הגמ', ז"א [זאת אומרת] שנרות שבת
הם לא תכלית לעצמן אלא הם טפל אל העיקר,
כמו"כ בנרות ביהמ"ק שואלת הגמרא וכי לאורה
הוא צריך? ומתוך שהם עדות לישראל שהשכינה
שורה, להיות שיש ענין נעלה והוא שהשכינה
תמיד בישראל ונרות ביהמ"ק מעידים על העיקר,
על נרות חנוכה נמצא רק הסיבה, להיות הנס בשמן
לכן קבעו אבל לא נמצא שיעידו על ענין נעלה
מהם, מזה ראי' שהם תכלית בשביל עצמם. פי':
שבמצות יש מהם טפל בשביל נעלה מהם ע"ד
גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. אבל יש מצות
שהם תכלית לעצמם ע"ד עבודה תמה שאין אחרי'
עבודה, כמו"כ במצות יש סוג שאינו ממוצע והכנה
בשביל ענין אחר שזהו המעלה בנ"ח אפי' על נרות
המקדש. שמזה מוכן שבפרט זה לא נוכל ללמוד
מנרות שבת וביהמ"ק שהם רק ממוצע.

ענין נר ואור בכלל מבואר במאמר כי נר מצוה
ותורה אור, היינו כללות ענין הנרות מורה על
מצוות בכלל, אור מורה על התורה. נרות שבת,
נרות ביהמ"ק, ונרות חנוכה ענינם אור ולא אש.
בשבת הוא אור ולכן הטעם שלא יכשל בחושך,
נרות המקדש הם אור ולא אש כמו אש המזבח
שענינו אש, משא"כ במנורה הוא אור כמו ששאלו
וכי לאורה הוא צריך ולא לאישו הוא צריך, לכן
נ"ח ענינו אור ולא אש, שלכן אסור להבדיל לאורם
מפני שאסור ליהנות מאורם, משמע שאם הי' מותר
ליהנות מאורם הי' מותר להבדיל עליהם, והרי אין

כ"ק ענה לו שהוא כבר מפסיק לסדר קידושין ובכלל אחרי יו"ד שבט יהיו שינויים.

ביום המישי הוציא כ"ק אד"ש מכתב כללי (אני אשלח לך אי"ה). במכתב הוא מדגיש את ההילולא העשירי שיהי' קודש. כש"ק היתה התוועדות בין החסידים, ו[ר'] זלמן דוכמן השתכר. אחרי מנחה נגש ר' זלמן דוכמן אל כ"ק אד"ש ושאלו למה בתאריך של המכתב כתוב שישי שבט ולא ו' שבט האם יש בזה כוונה מיוחדת. כ"ק עשה תנועה עם היד שבטח יש כוונה ואמר: יום שישי ויכולו השמים.. בהתוועדות של יו"ד שבט ביאר כ"ק את התשובה והסביר את ההבדל בין ו' לשישי.

ביו"ד שבט התפלל כ"ק אד"ש כל השלושה תפילות ליד העמוד, ביום ראשון בבוקר הגיעו הרבה אורחים, ביום ראשון אחרי הצות התחילו ההכנות, ניקו את העמוד בדייקנות, ופרסו מפה ? והעמידו ארבעה נרות ליארציט ונר אחד של שעוה ש ? בכפר חב"ד עשו ושלחו לכ"ק אד"ש, הנר בוער 24 שעות, בשעה ? לפני מעריב כבר תפסו את כל המקומות שליד העמוד כדי לשמוע ולראות את כ"ק אד"ש. רבע שעוה לפני מעריב הי' הביהמ"ד מלא, שלא הי' באפשרות של אף אחד להכנס, עמדו על שולחנות והעמידו שולחן על שולחן עד התקרה, ובקושי רב פלסו דרך לכ"ק אד"ש. אני עמדתי קרוב. אינני יכול לתאר לכם אפילו בדיבור וכ"ש בכתב את ?

[נקודות מהתוועדות יו"ד שבט]

[ביאור לשון המשנה "דין וחשבון": שואלים את הנשמה איך היא תפסוק [כ] שיגיע אליה דין כזה, ואח"כ מראים לה שהיא התנהגה כך והיא לבד פסקה כבר. כך כ"ק בעל ההילולא פסק בהילולא העשירי של אביו בשנת תר"צ, שההילולא העשירי יהי' קודש ובמילא הוא פסק על עצמו. כ"ק אד"ש הסביר באריכות, אח"כ דיבר בענין תפילה לעני . . ולפני הוי' ישפוך שיחו, מה ענין לפני הוי', שכן כפר בא למלך אז הוא קודם בא לעיר הבירה ולפעמים הוא מתפעל מהדברים היפים

נכנס חדאקוב לחדרו של כ"ק אדמו"ר שליט"א וכ"ק אמר שכן יתוועדו. ומיד נעשה שמחה בין החסידים ורצו לתפוס מקומות. ארכה שעה וקצת, כ"ק אמר שתי שיחות אח"כ אמר ?

יא.

כ"ה כ"ז טבת תש"כ

הברכה והשלום מאדון השלום

אל אבי ואמי היקרים שיחיו

מכתבי זה בטח ימצא אתכם בקו הבריאות המתאימה.

בשבת שעבר, מברכים החודש שבט, התוועד כ"ק אד"ש כשלש שעות, הוא דיבר אודות היארציט כ"ד טבת ואמר שכיום היארציט הוא אותו הענין שהי' ביום הראשון, כמו שהאריז"ל אומר על המועדים שנזכרים ונעשים, ז"א שנעשים אותם ההמשכות שהיו בפעם הראשונה, וכן ביום היארציט וכ"ש של נשיא ישראל שאז עולים איתו כל תלמידיו ותלמידי תלמידיו. כ"ק גם קישר את כ"ד טבת עם יו"ד שבט. כאמצע ההתוועדות אמר מאמר ד"ה ואלה שמות בני ישראל. איה"ש בקרוב אשלח לך את ההנחות.

יב.

כ"ה יום ד' י"ב שבט תש"כ

אל אבי ואמי

שלום וברכה!

הנני כאן בקצרה על מה שעבר כאן ביו"ד שבט. לפני שבועיים נכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א אבא של א' הת' שהוא חתן וביקש שכ"ק אד"ש יסדר את הקידושין ויאמר את הברכות כנהוג כאן,

מיו"ד שבט הי' מיוסד על האות העשירי מהמשך יו"ד שבט תש"י. כ"ק אד"ש אמר במאמר תורה מהבעש"ט, המגיד וכו' עד אדמו"ר נ"ע, ובש"ק ביאר כ"ק יותר את התורה של הבעש"ט והמגיד, וכן אמר גם תוכן 'תורה' של אדמוה"ז משנת תקסג-ד. ה'תורה' היא ע"פ ולא יכנף עוד מוריד, כנף הוא לבוש, הלבוש מייפה את המלוכש, כמו שוטה שאומר דברי חכמה ששמע מחכם אז לא ניכר שהוא טיפש, וכן מכווער שלובש בגדים יפים שמייפים אותו. ואיך הלבושים יכולים ליפות? מבואר באריכות ב'מאה שערים', מוריד זה מוחין ולא יכנף מוריד שהמדות לא יעלימו על המוחין כו' וד"ל. זה תוכן מאמרו של אדמוה"ז. וכ"ק ביאר באריכות מה ההבדל בין שני המשלים משוטה וממכווער. כ"ק לא אמר מאמר.

כ"ק אמר בסוף ההתוועדות שבמשך עשר השנים האלו נמשכו הרבה המשכות [ולא ניצלו וכו' - ראה תורת מנחם שם, עמ' 367].

(באמצע הכתיבה נודע לי שצא"ח הדפיסו את השיחה לכל? גם אליך. לכן אני מפסיק את?

יד.

ב"ה יום ד' י"ז אדר תש"כ
אל אבי ואמי היקרים שיחיו
שלום וברכה!

בזה הנני בא לספר לכם בקצרה וטיפה מהים מהתוועדות של פורים. ההתוועדות התחילה בשעה 8:30 כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לדבר אודות מה שאיתא במגילת תענית המעלה של פורים על פסח, שפורים זה יום ופסח שבעה ימים, וכן במצרים היתה הגזירה רק על הזכרים, והגזירה של המן היתה להשמיד ולהרוג את כל היהודים. כ"ק הסביר את זה באריכות וכן שכל המועדים עתידים להתבטל וכו'. בשעה 9:30 בא שז"ר, כ"ק

שבעיר שהוא שוכח על המלך, עוד יותר, לפעמים הוא בא לארמון ושם הוא מתפעל עוד יותר והוא שוכח על המלך... רק מתי שהוא נכנס חדר לפניו מחדר עד המלך... השיחה הזו האט זייער שטארק דערנומען [השיחה 'תפסה' את השומעים מאד] וראו הרבה שבכו בעת השיחה. אי"ה אני אשלח לכם את השיחה בקרוב [ראה תו"מ שם עמ' 312 ואילך]. (ש) שרו את הבינוני (של בעל ההילולא) ואח"כ את הדאסטאווער, וכ"ק אמר מאמר דא"ח ע"פ באתי לגני אחותי כלה המאמר מיוסד על האות י'. [עד כאן מההתוועדות].

? הפעילות של צא"ח במונטריאל קירבה אותם. הם אפילו מדברים (?) אבל חסידים גדולים. אחרי היחידות הם רקדו למעלה משעה.

כאן רואים במוחש שכ"ק אדמו"ר שליט"א כובש את העולם והוא יגאלנו בקרוב ממש. באמצע ההתוועדות שר כ"ק אד"ש שליט"א כארבע ניגונים, ביניהם של המהר"ש, וצמאה לך נפשי?

אסיים בכרכה שנקיים את רצונו של כ"ק אד"ש במלואו

בנכם משה

יג.

ב"ה יום רביעי י"ט שבט
אבי ואמי היקרים שיחי
שלום וברכה

תודה רבה לכם על הד"ש שמסרתם ע"י נתן גורארי.

בש"ק פ' בשלח התוועד כ"ק אד"ש. בתחלה לא ידעו אם כ"ק יתוועד בשבת. אחרי התפלה נכנס חדאקוב אל כ"ק אד"ש ושאלו אם יתוועדו, כ"ק ענה בחיוב, ומיד נהי' שמחה אצל כולם. השיחות היו המשך להמאמר של יו"ד שבט. המאמר

זה בזה, תמתי – שלימות, ומגיעים לזה ע"י הפתחו כחודו של מחט והסביר שזה ענין [השכינתא בגלותא?], ועל קול דודי דופק עונה כנסת ישראל: פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה, פשטתי את בגדי כהונה ומלוכה איככה אטנפם, וכשידיעה זו מגיעה למעלה (כך הי' לשונו הק') אז מדת הדין טוענת רחצתי את רגלי איככה אטנפם, אך דודי פשט ידו מן החור, שזהו ענין "חתר תחת כסא הכבוד" ששם לא מגיעים המיימינים ומשמאילים, וזהו ליבי ער, צור לבכי וחלקי, והוא ער, זהו ענין [גדרה] שנת המלך וכו'. [ראה באריכות – תורת מנחם שם].

אח"כ היו עוד שיחות ואח"כ ניגנו ניגון שמח ?

זה שכתבתי כאן הוא כאמור אף לא טיפה מן הים ואי"ה כשההנחות יצאו אשלה לך, אך את הרגשות אי אפשר לתאר בפה. ההתוועדות הסתיימה לפני שלש.

רואים ממש שנשארו ימים ספורים לגאולה השלמה, וככל שנתקשר יותר כאילנא דחיא עד מסירות נפש בפועל ממש, יותר נקרב את הגאולה. זאל דער אויבערשטער העלפן מיא זאל אויספירן טאקע באמת, ניט גינארטערהייט, דעם רבינ'ס רצון, און מיא זאל זיך מתגבר זיין אויף אלע נארישע מניעות וואס דאס איז אלץ שקר וכזב.

[= יתן ה' שנמלא באמת, לא באופן מדומה [אלא בכנות], את רצון הרבי, ונתגבר על כל המניעות הטפשיות, שהם כולם שקר וכזב].

טו.

ב"ה יום ה' כ"ד ניסן תש"כ
אל אבי ואמי היקרים
שלום וברכה!

סילחו לי על שלא כתבתי לכם עד עתה,

קירב אותו במאוד נתן לו לחיים וגם מזונות. הוא התיישב מאחורי הרבי. כ"ק התחיל אח"כ לדבר על זה שבלהשמיד ולהרוג את כל היהודיים כתוב שני יודי'ם, וכל היהודים היתה אורה ושמחה כתוב רק יוד אחד.

כ"ק הסביר שיו"ד זה עשר כחות הנפש, שני יודי'ם זה עשר הכוחות של יצ"ט ויצה"ר. יצ"ט אידן און יצה"ר אידן [= יהודים של יצר-טוב, ויהודים של יצה"ר], ז"א שהגזרה היתה אפילו על אלו שהיו רחוקים מהיהדות, זה בגלל שישראל הם אתה בחרתנו. (אגב, בן גוריון דיבר בשבוע שעבר בבוסטון שהדעה שישראל הם אתה בחרתנו לא נכון (ח"ו) וישראל הם עם ככל העמים). כ"ק דיבר באריכות (בכמה שיחות) אודות "אח עשיו ליעקב ואוהב את יעקב ואת עשיו שנאתי" ואומות העולם יודעים מזה, ולכן יש להם שנאה טבעית לעם ישראל ואי אפשר לברוח מזה. כמו שראינו ל"ע מה שקרה באירופא בדורנו, שאפילו אלה שהתכוללו בין העמים כמה דורות – בכל אופן סבלו.

השיחות האלו היו מאוד חריפות. אח"כ אמר מאמר ע"פ בלילה ההוא נדרה שנת המלך, כתוב במהרי"ל שכאן צריך להגביה את הקול מפני שמכאן מתחיל עיקר הנס. המפרשים שואלים למה מכאן התחיל הנס הי' ראוי וכו' ומתרצים ששנת המלך הולך על מלכו של עולם. אך לא מוכן איך שייך שינה למעלה, אך הענין הוא שכתוב הוי' צילך כמו שהצל הוא בדוגמא כמו תנועות האדם כן גם ההנהגה למעלה [היא] כמו ההנהגה למטה. וכשנש"י הם בשינה שזהו"ע הגלות אז פועלים שגם למעלה יהי' כביכול בבחי' שינה, וע"ז הבקשה עורה למה תישן. אח"כ הסביר באריכות על קול דודי הנה זה בא . . . פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי וכו', פתחו לי כחודו של מחט. והסביר באריכות את הדרגות של אחותי – מלשון אחוה וחיבור, רעיתי מלשון רעיא, מפרנס, כמו שהשכל [אולי צ"ל: שהאוכל] מחבר את הנפש עם הגוף כך נש"י ממשיכים אלוקות, יונתי כמו יונים המסתכלים

הסליחה עמכם.

בער"פ לקחתי מצה מכ"ק אדמו"ר שליט"א בשבילי, בשבילכם, ובשביל סימא ויוסף [הרב רלב"ג ע"ה] שהיו בפילאדלפיה.

ל'סדר' [ה'סדר'] אכלנו בישיבה [חדר האוכל של הישיבה].

[לפני כן] מיד אחרי מעריב מיהרנו לחדר האוכל וסידרנו את ה'קערה' וישבנו על מקומנו, ואחרי רבע שעה בא כ"ק אדמו"ר שליט"א אלינו מלווה ע"י שאר החסידים וביקר את המטבח ואת חדר האוכל, ואמר לנו "לשנה הבאה בירושלים, מוצאי שביעית בא משיח". ואח"כ חזר ל770 לסדר שם ה'סדר'. אנו גמרנו מהר את ה'סדר' שלנו כדי לראות את ה'סדר' של כ"ק אדמו"ר שליט"א. הדבר נשנה גם בסדר השני.

אין כפי מילים להביע את התענוג הגדול שהי' לנו בעת שראינו את ה'סדר' של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובעת מזיגת הכוס של אליהו. אחרי ה'סדר' של ליל ב' ירד כ"ק אד"ש לביהמ"ד והתוועד. כ"ק החזיק בידו הק' הגדה של פסח וקרא קטעים מתוך ההגדה ופירשם. אח"כ אמר מאמר דא"ח ע"פ ויאמר יהושע אל העם כה אמר ה' ואקח את אביכם מעבר הנהר וכו' ויעקב ובניו ירדו מצרים, והקשה מה מוסיף הנבואה שאמר יהושע, הרי זה דבר ידוע שואקח וכו'? וביאר באריכות מה ענין נהר שענינו בינה, ועבר הנהר זה למעלה מבינה ששם מקוד נשמות ישראל, כמו ישראל עלו במחשבה, שבמחשבה גופא הם בבחי' עלי', ולמעלה יותר שרש נשמות ישראל הוא [במחה"ק דא"ק] כמאמר הזהר שיששראל הם קדומים וביכורים לקב"ה מכל האומות, שהם ממחשבה הקדומה דא"ק, אך הרי ידוע מאמר המגיד שאחה"צ [א"ק כולל בהשוואה אחת לכל ההשתלשלות, ולכן] הרי יש מקום שם גם לאומות העולם, לכן אומר שהם בחי' ביכורים [לא רק קדמונים] שהם נמשכים מפנימיות א"ק, ולמעלה יותר - באותיות דגליף גליפו. וזהו 'ואקח את אביכם' ממקום גבוה [קודם הצמצום, ומשם

נמשכו לבחינת] ארץ כנען [ואולך אותו בכל ארץ כנען] שענינו מלכות ושם היו מרכבה קדישא . . האבות שהיו מרכבה לחג"ת דאצי' הודישו כח זה לבניהם שגם הם יוכלו להיות מרכבה. דיבר [הסביר זאת] בארוכה.

ביום ג' אחש"פ זכינו שוב להתוועדות, לפני השקיעה נטלנו ידיים וכ"ק אד"ש דיבר כל הזמן מהגילוי משיח שמאיר באחש"פ, וביאר שזה שבאחש"פ מאיר גילוי משיח גילה הבעש"ט, והקשה הרי זה ידוע גם לפני [כן, שהרי] באחש"פ ההפטרה מענין המשיח כמו ויצא חוטר מגזע ישי שזה מדבר על המשיח? [אלא שהבעש"ט גילה זאת, שישנה הארת משיח בפועל - ראה תו"מ חכ"ח עמ' 39-40].

אחרי בהמ"ז התפללו מעריב וכ"ק בעצמו הבדיל על הכוס, ואח"כ חילק כוס של ברכה. החלוקה נמשכה כשעתיים. גם חילק לאחדים שיירי מצה, גם יוסף קיבל כוס של ברכה וכ"ק נתן לו מצה, ובקבוק קטן של יין בשביל 'בית תקוה'. אני לקחתי כוס של ברכה בשבילי ובשבילכם ואשלח לך בהזדמנות הראשונה אי"ה.

כל זה כתבתי רק כמה שאפשר להוריד באותיות וגם זה באותיות דלות ביותר, אך העיקר מה שזכיתי לראות ולשמוע אין ביכולת שום אחד למסודר לכם. אסיים בברכה שכל מה שנתנו לנו באחש"פ - שנביא את זה בפועל ממש ע"י עבודתנו, ואז נראה שכל המניעות והעיכובים וההגבלות אין בהם ממש ומלא כל הארץ כבודו.

דו"ש לך אמא ובפעם הבאה אכתוב לך

בנכם משה

טז.

כ"ה עש"ק פ' נשא תש"כ

אל אבי ואמי היקרים שיחיו

שלום וברכה!

מפאת זמני הקצר אכתוב לכם בקיצור ממה שעבר כאן וזכינו לשמוע ולראות בחג השבועות והיארצייט המאתיים של הבעש"ט.

לחג הגיעו הרבה אורחים מערי השדה, בלילה הראשון אחרי אמירת תיקון, בשעה שלש נכנס כ"ק ואמר מאמר "בשעה שהקדימו נעשה לנשמע".

ביום א' של החג הלכה תהלוכה של כמה מאות בחורים ויונגעלייט מרחק כמה שעות ושם התפזרנו בבתי כנסיות ודיברנו מעניני דיומא וחזרנו בחזרה - מאוחר בלילה - בשירה וזמרה. כ"ק אד"ש מסר ע"י חדאקוב "א פריילאכע קבלת התורה און משמח זיין אידן און זיך" [= קבלת התורה בשמחה, ולשמח יהודים וגם [כל אחד] את עצמו].

ביום ב' דחג אחרי מנחה התחילה ההתוועדות. כ"ק אד"ש נכנס בשעה 8 ונטל את ידיו לסעודה, התחיל לדבר שכל הענינים שיש בתורה אפילו ההוא אמינא והקושיות זה גם תורה ובמילא הקושיא

הידועה בחסידות למה שמחת תורה הוא לא בשבועות, הגם שמתורין ע"ז בחסידות, אבל הענין של שמחת תורה זה גם בשבועות, ודיבר בארוכה מענין השמחה. אח"כ דיבר בארוכה מאחת מתורות הבעש"ט "שייטי הוי' לנגדי תמיד שע"י ה' לנגדי ע"י זה שויתי - שכל עניני עוה"ז אצלו בהשואה. ודיבר כמה דרגות בשויתי, כמו שהתחלת השו"ע - עוד לפני אמירת מודה אני - מתחיל שויתי ה'... זה כלל גדול במעלת וכו'. אח"כ דיבר הרבה אודות הבעש"ט ואמר שאחד הענינים שהי' בשוה אצל הבעש"ט לפני התגלותו ואחרי התגלותו שהי' נוסע לערים, קרעטשמע'ס, ישיבות וכו' והסביר שהי' בזה שלשה ענינים א. פדיון שבוים לפדות את בעלי הקרעטשמע'ס, שהפריצים אסרו אותם על שלא שילמו את הכסף, ב. לעורר את היהודים הפשוטים לקבוע עתים לתורה ולחיבת התורה וישראל. ג. שהי' מפיץ פנימיות התורה, ואמר ששאלו את הבעש"ט = מדוע הולך בעצמו להפיץ פנימיות התורה ולא יושב במקומו ויבואו אליו? ולא ענה. ואדמו"ר הזקן הסביר שפנימיות התורה צריכה לנגוע בפנימיות הנשמה, והיא בהעלם, לכן יש צורך לעורר על כך - ראה תורת מנחם חכ"ח עמ' 111-112]

שנת ה'קבוצה' בצלו של הרבי. תשמ"ז.

ב"ה, צום גדלי', זה שנת משיח.

לכל המשפחה שי'

מכתב כללי פרטי.

שיחה הג' של ההתוועדות הייתה ברמב"ם שמביא את הפסוק 'אז נדבר ידאי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון ליראי ה' ולחושבי שמו', אז נדברו - בנין עולם הדיבור כו'. כללות הפסוק מראה על גודל הענין דהתוועדות. באריכות הפרטים בפסוק מראה פה הרמב"ם הענין דאתהפכא חשוכא לנהורא, שלאחר שמדבר על השלילה דליצנות ולה"ר כו' מאריך ולא כן דרך הצדיקים וכו'. ולחושבי שמו, שפועלים חשיבות בשמו, ע"ד הנ"ל בהכו גודל לאלקינו.

כוס של ברכה הי' כ"ק אד"ש בשמחה עצומה, בניגון דידן נצח עודד בידו הק' בצורה מפליאה, כל 770 געש ממש. כשהגיע החזן הרוסי ושר 'אחד מי יודע' קיבל עידוד לא רגיל מאד"ש, וכן בניגון ניעט ניקאווא, היו תנועות חזקות מאד. ובאמצע הורה לשרוק והסתובב לכל הכיוונים, בשתי אצבעותיו בפיו כו'.

ההתוועדות החלה ב6.15 ונסתיימה (אחר כוס של ברכה) ב11.05. כוש"ב ג' שעות בערך.

בסיום הכוס של ברכה אמר אד"ש כלשון הזה: 'ויעקב הלך לדרכו בהצלחה רבה לקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש'. (דיבר בשיחה לפני"ז שגם במוצאי ר"ה יש את הענין של ויעקב הלך לדרכו). בניגונים של הנשיאים בהתוועדות, הי' רציני מאד, בראש מושפל ובעידוד קל בעיקר ב'הבינוני' וב'אתה בחרתנו' (בחזק).

אכתוב בקצרה מחוויות הימים האחרונים. לתקיעות היו דחיפות נוראיות וכפי שהעידו רבים מעולם לא היו דחיפות כאלו לתקיעות, לא הייתה פינה ריקה ב770, הכל הי' צפוף. ואעפ"כ הייתה קריאת 'הצלה' אחת בלבד, עד התקיעות הייתה הכנה ארוכה כשהוריד את הטלית על פניו הק' ועל הפני"ם וכו'. כשהעלה את הטלית לאמירת הפסוקים לקח לו כמה דקות לסדר הטלית כי מרוב שהורידה על פניו נשתנה הצורה בה מונחת הטלית. א' שעמד ליד אד"ש מספר שפניו היו אדומות מבכי. אח"כ הפסוקים כרגיל והברכות, התקיעות עצמם, לא היו הפסקות כ"כ אבל רוב הקולות היו צרודים וחלשים. ב' ההפטרות של ב' הימים כרגיל.

תפילת מעריב דליל א' דר"ה האריך בשמו"ע כמה דקות אחרי הקהל.

התוועדות ר"ה, נקודות בקצרה: שיעור חומש הכו גודל לאלקינו. כללות הענין של ר"ה לפעול גדלות והתחדשות למעלה. מאמר כעין שיחה 'תקעו בחודש שופר' - התחדשות בעבודת האדם בהתאם לכללות העבודה של ר"ה לפעול התחדשות למע' - בנין המל', עלה אלקים בתרועה, עלי' בשם אלוקים כו'. מיוסד על ד"ה זה התש"ז. בסיום המאמר אמר שלא יהיו ענינים המכלכלים באמצע הרגיש משהו שלא בטוב, והפסיק לדקה עד שהוציאו אותו ואח"כ המשיך (וחזר שוב) שלא יהיו ענינים המכלכלים בין בגוף בין בנשמה, ושידיה' רפו"ש כו', והמשיך באמירת המאמר.

ב"ה, יום א' מחרת כ"ף מרחשון הי' תהא זו שנת משיח

ליונדב ומשפ' שי'

שיחה ב' כדי להגיע לאופן עבודה נעלה זה צריכה הכנה, עניין החינוך, וכמו בחינוך המשכן שהוא הכנה לעבודה, ופה החל אד"ש לדבר על ענין החינוך בהיקף רציני. דיבר ע"ז שאין ההורים בעה"ב האם לחנך את הילד ע"פ רצון הקב"ה או לא, דיבר על ילדי תימן וטהרן, שגזלו אותם בטענה שהילדים מתו וכו' וישנו שר בממשלה שמניח תפילין כו' שיודע מכ"ז ולא פוצה פה ואדרבה כו' וישנם כל הרשימות וכל הכתובות, ואפשר למצוא אותם, ואף שעברו 30,40 שנה, אעפ"כ אם אפשר להציל נפש א' מישראל (תן לי הנפש...) כדאי כל העניין. ואשרי חלקם וגדול זכותם של אלו שזכו לעסוק בחינוך וכו'. דיבר ע"ז שרבנים צריכים לדעת הבעיות..

אחר הפסקה קלה מוכרח אני לכתוב שוב ומכמה סיבות, ואחת: פשוט קשה לשמור את החויות בפנים ו"הפרה רוצה להניק", ובפרט לאחר ההתוועדות המופלאה של שבת (ר"ד יבואו להלן).

בכלל מתפללים כ"י עם הרבי שליט"א מנחה ומעריב בזאל הקטן (אף שלומדים אנו במק"א), כמו"כ שחרית, ואז בשני וחמישי נכנס אד"ש לקרה"ת. בקיצור, הרבי מתפלל עם הבחורים וזה נותן הרגשה טובה. ויש הרבה לתאר ולספר ואכ"מ.

ר' יואל נותן שיעור שני וחמישי בקונטרסים שזכינו שאד"ש מגי' לאחרונה, ועכשיו לומד ד"ה ביוהשע"צ, ומסביר בבהירות נפלאה וכו' בעברית מצויינת.

בהמשך השיחה דיבר על הקליפה שתפסה את כולם, עיתונים, וואס איז דיר נוגע וואס טוט זיך אין מזרח הרחוק אין מזרח הקרוב... [= מה נוגע לך מה נעשה במזרח הרחוק [אן] במזרח הקרוב..] מילא מה שנעשה בעיר שלך או במדינה שלך כו'.

במאמר ד"ה וה' אמר גו' שהוגה ע"י אד"ש בהע' 88 העתיק ר"י חלק מהערה ידועה בלקו"ש חט"ו לך ג', בענין שהגילוי לע"ל יהי' באופן שהצמצום עצמו יאיר, וקיבל תשובה מהרבי: "אשרי חלקם של אלו שפשוט אצלם הבנת עניין שהצמצום נעשה אור אף שנשארו צמצום". והייתה לזה התייחסות בהתוועדות ג"כ וכדלקמן.

מאמר ד"ה ויטע אשל גו'

ר"ד מההתוועדות

אחרי השאלות ברש"י היתה חלוקת משקה לבתי חב"ד. ובסוף החל אד"ש לדבר ע"ז שלא ניגש אף א' לקחת משקה לכינוס צא"ח המתקיים ביום ב'. יכול לגשת ידיד כו' ולקחת בשבילם, ואח"כ מתרעמים שלא שולחים להם טלגרמה, ביי אלע זעקס - זיבן נשיאים ביז נשיא דורנו איז ניט געווען דער ענין פון טלגרמאע'ס [= אצל כל השש-שבע נשיאים לא היה ענין [משלוח] מברקים [= לרגל אירועים וכו'], והענין של משקה שכן הי' - לא לוקחים! ועם כל העילויים שבזה שזהו משקה מד' אמות פון דער רבי דער שווער, ועכ"פ יגש כעת א' שהגיע לפני כ"ף חשון ונוסע אח"כ ייקח. ר' טובי' שי' פלס לקח. דרך אגב, מצאו ש"ויטע אשל" בנימי' "בית חב"ד". (קודם לכן) ברש"י דיבר על הפסוק ויטע אשל, אמר אד"ש אזוי ווי מ'מאטערט

בשיחה א' ביאר מעלת שנת השמיטה שבאה לאחר שש שנים של חורש וזרע כו' שאי"ז כמו גוי שזרע בגלל שכן הוא הנהגת העולם שהזריעה צומחת אלא (כהל' בגמ') "מאמין בחי העולמים וזרע". ולכא' לא מוכן הרי גם מצד התורה "לא ישבותו" וא"כ מספיק שיסמוך על מ"ש בתורה, הנהגת הטבע. אבל רואים שזה אינו מספיק וצריך דווקא לזרוע באופן של אמונה בלמע' מהטבע כו' וכ"ז בשש שנים. ואח"כ באים לעבודה נעלית יותר שנת השמיטה שבת לה' ששוכתים גם מאופן עבודה זה, וכל השנה מוקדשת ללימוד התורה. וממילא מוכנת מעלת כל השנה (וכל המועדים

פשט אין דעם, ענטפערט ער, ניין, און אויך מיט אן אמת... [=] הוא עצמו אינו מבין זאת, והראיה לכך – שאני עצמי איני מבין זאת... כששואלים אותו: כך כתוב בחסידות? עונה הוא כן ועונה זאת כאמת, וכאשר שואלים אותו האם הינך מבין מה הפירוש בזה – עונה הוא: לא!, וגם את זה הוא עונה כאמת].
א' השיחות גמר אד"ש 'ובמהרה דידן ממש'.
ע"כ.

המשיך בנוגע לעוד איזה עניין שתירצו בהערות ופרך אותו. ויה"ד כו'.
ע"כ כ"ף חשון בליובאוויטש.

ב"ה, חג החגים ר"ח כסלו התשמ"ז, ליובאוויטש
שבליובאוויטש
אל המשפחה שיחיו
שלום וברכה!

אמש הי' גילוי מיוחד, ר' יואל שי' התוועד.
לקח א געוואלד משקה והי' גילויים.

כתחילה דיבר ע"ז שצריכים קאכן זיך במאמרים של כ"ק אד"ש בעיקר וללמוד בפשטות בלי השכלות ורק פשוט ללמוד היטב עד שממילא ידע ג"כ בע"פ, ורק אח"כ ישכיל בזה.

דיבר במעלת החסידות של הרבי שליט"א, שהרבי נ"ע הי' רמב"ם בחסידות ובהלכה ובסדר מסודר. ואדמו"ר הקודם איז הפשטה, טיף טיף [=] עמוק-עמוק]. והרבי שליט"א איז מעלה מעלה עד אין קץ, שמדבר, אין די העכסטע דרגות [=] בדרגות הגבוהות ביותר] בשפה פשוטה - מטה מטה עד אין אין תכלית.

דיבר במעלת ר"ח כסלו שהוא יו"ט שנעשה באתעדל"ת שדווקא זה מעורר בעצמות.

ר"ח כסלו איז בלי גבול! רייך! דאס איז העכער פון י"ט כסלו כו'.

לגבי דער רבי איז ניט נאר אצי' ועשי' שוין

זיך געפינען [=] מתייגעים למצוא] ככל דבר הקשר לבתי חב"ד ועשה לך רב, הנה, כאן הוא בגילוי, וכפירש"י "אז ער האט געמאכט א בית חב"ד" [=] שהוא הקים בית חב"ד...]. והמשך הפרשה מוצאים את הענין של עשה לך רב. ברש"י ד"ה ישב כו' אותו היום מינוהו (ללוט) שופט עליהם כו', היינו שאפי' אנשי סדום עשו להם רב. ועאכו"כ בני אברהם יצחק כו'...פתאום נכנס אד"ש להילוך גבוה... איך וויל ניט באווייזן מיטן פינגער און פרעגן [=] אינני רוצה להצביע באצבע ולשאול] (ותוך כדי דיבור הצביע אד"ש לעבר קבוצת אברכים, והסתכל לעבר א') אט דער יונגערמאן וואס זיצט דא, דו האסט געמאכט פאר זיך א רב [=] האברך הזה שיושב פה – אתה עשית לעצמך רב?], אינני רוצה לשאול, וגם את הזקנים אינני רוצה לשאול כי יודע אני שלא עשו (זה הי' איום לראות וכו'). כמה מהאברכים שם החווירו כסיד, וכל הקהל נכנס למתח.

אחרי הזהר והרמב"ם דיבר אד"ש ע"ז שכותבים דברים באמונה שלימה אבל אין מבינים כו', בענין שהצמצום עצמו יאיר, מה הפשט בזה: איז ער צמצום, איז ער ניט מאיר; איז ער מאיר, איז ער ניט מצמצם [=] אם הוא צמצום הרי אינו מאיר, ואם הוא מאיר – הרי אינו מצמצם?], ועד"ז [בענין] שהחושך עצמו יאיר. ומילא בזה אפשר לבאר הפשט דהנה ידוע שיש ב' שיטות בחושך כו' (וי"ל דא"ז פלוגתא דהרי גם לפי השיטה שחושך בריאה בפ"ע, אין הפשט שאם אין אור אז נשאר אור, כי יש העדר האור, רק שהעדר האור הזה אינו חושך והחושך הוא בריאה בפ"ע), ועכ"פ לפי השיטה דבריאה בפ"ע, אפשר לבאר דכשם שהחושך כעת מחשיך – [כך] לע"ל יאיר, אבל אם נגיד שכל ענין החושך הוא העדר האור א"כ איך יכול להיות שגם יהי' העדר האור וגם יהי' אור. והמשיך: ער אליין פארשטייט דאס ניט, והראי' - אז איך אליין פארשטיי דאס ניט... אז מ'פרעגט אים, אזוי שטייט אין חסידות, ענטפערט ער יע און כאמת, פרעגט מען אים וויטער צי דו פארשטייט

למנחה שרו הניגון דר"ח כסלו והי' מאד רציני ועודד מעט את השירה בידו. אבל כשיצא ממעריב (מנחה ומעריב מתפללים יחד) יצא עם חיוך קל ועודד את השירה בחוזק לשמחת כולם. התפלות האחרונות התפללו כזאל הגדול בגלל השלוחים שהגיעו. מעריב התפללו בניגון יו"ט.

אלישיב

ג.ב אתמול כששלמה קונן דרש בסעודה רבתי הכתיח להקים (עוד או להגיע ל) 120 בתי חב"ד וכידוע אצלו זה סדר של עולם התיקון. את מחיאות הכפיים מיותר לתאר.

ב"ה

כ"ו שבט וש"פ יתרו תשמ"ז

קודם כל תיאור קצר מהבוקר, כשיצא כ"ק אד"ש לחלק צדקה, נתן קודם לילדה לידר וכרגיל אמרה משיח נאו, אד"ש ענה 'אמן, תהי' בריאה'. אח"כ אמר לו ילד קטן: היום אנחנו נוסעים לא"י. אד"ש ענה 'אמן, תהי' בריא' אחיו אמר לרבי: תודה, ואד"ש ענה 'בבקשה'. וזה הי' כשנתן ליבני'שי' צדקה.

אתמול לא יצא אד"ש לצדקה, משהו נדיר.

פה שמח עם [...] שלשום היתה אסיפה ב70 דיברו ראשי וועד הקהל על חומרת העניין וכו' גם ר' יואל דיבר דרשה נהדרת, והסביר מיט א גאנצע השכלה חומרת העניין שהוא לא מכיר ברבנים שנתמנו ע"פ הציבור, ושאר"ש דיבר אודותם ועודד אותם וכו', ולר' יואל יש הרי מעמד בלתי מעורער כמעט בשכונה, ודבריו נשמעו בדריכות רבה. הוא השתמש גם במעט חוש הומור מוצלח וסיים את דרשתו 'לא מצד יר"ש וכו', פשוט דיפלומאטיש און פאליטיש, גייט מיט דעם רבי'ס צד, וועט אייך זיין גוט אויכעט בגשמיות' [= פשוט מבחינה דיפלומטית ופוליטית – היו בצד של הרבי – ויהי' לכם טוב בגשמיות].

דמאי קמ"ל, אלא א"ק ועשי' שוין לגביו בהשוואה גמורה...

הסביר החילוק בין 'יודע' לגלוי וידוע' שזהו ההפרש בין חסידים ותמימים (בין אנ"ש גופא) לכל העולם, שהרי זה שזורק אבנים בירושלים ג"כ מקבל חיות מהרבי, אלא זהו החילוק, שכל העולם הרי"ז באופן דגלוי וידוע, משא"כ חסידים הרי הרבי יודע וחושב על כל חסיד ואומר קאפי' תהלים בשביל כ"א (בכה).

סיפר שר"מ [שי'] בליז'נסקי סיפר לו פעם, שהי' בתשרי פה ומסר לרבי דו"ח על כל המושפעים שלו ואמר לו הרבי למסור לא' בעל יסורים, שהרבי אמר למסור שהוא דיבר בתשרי על אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני. וכשמסר זאת לאותו א', אמר אותו א': אינך יודע מה הרבי נתן לי בזה! שקלט שהכל טפל לגבי הענין של אני נבראתי, איר פארשטייט דאס? איך פארשטיי דאס ניט, אז אין דעת תחתון זאל זיך אפלייגן דעת עליון, שהרי מדובר פה ביהודי פשוט וכו'. כשמעתי את הסיפור הזה יצאתי מהכלים (מספר ר"י).

דיבר על הרבי ואמר: עס רעדט זיך דאך וועגן א נשמה דאצי'. ניין: אלקות בגלוי; א"ק ועשי' שוין לגביו.

וכהנ"ל עם תנועות הפלאה וכו' שלא רגילים כלל לראות אצל יואל.

ניגן כמה ניגונים בהתעוררות רבה, תשב אנוש וכו'.

היתה חומת אדם סביבו והי' קשה לשמוע אבל שמעו גם ברמקול בזאל, וגם למעלה בזאל הקטן וכחדר שלידי היו שם הרבה אנשים, אז שמעתי קצת למעלה וקפצתי מפעם לפעם לראות.

ישבו עוד קבוצות והתוועדו עד הבוקר. ההתוועדות הזאת היתה עד 5.00 והותירה רושם רציני. בכלל הוא מתוועד לעתים די נדירות ולא כל העתים שוות.

אתמול כלילה כשנכנס אד"ש אחרי האהל

המכ' כללי יצא ביום ראשון בערב.

כעת מצפים להתוועדות ש"ק, לכאו' צ"ל המשך לרמב"ם דהתוועדות הקודמת, ואולי התייחסות למצב בשכונה [...]

בשבת בעשרת הדברות עמד אד"ש כפי' שהי' עומד פעם בשיחה, נשען על הסטענדער, רוב הזמן הסתכל בחומש ומפעם לפעם על הבעל קודא. בהפטרה הי' רציני במיוחד, ובמילים 'עד מתי ה' הגבי' את ראשו הק' ואמר המילים בהטעמה מיוחדת.

הי' פה בלאגן שלם, הגבאים ההולכים עם פ' נתנו את העלי' של עשרת הדברות שנותנים בר"כ לרב, לרב ירוסלבסקי, ולא למארלו או לא' הרבנים, העלי' של עשרת הדברות הייתה נתונה לרז"ש ע"ה וכעת אחר מינוי הרבנים הי' מגיע למארלו; נהי' שמח, ואחרי שיצא אד"ש, הכריז משהו שעושים בחירות לרבנים חדשים, 770 איז גענאנגען אויף רעדער ... [= הי' על גלגלים].

ב"ה

שלום וברכה!

בטח נודע לכם שכ"ק אד"ש התוועד שבת זו [= שבת פ' משפטים] חמש שעות, וכולא בי'... נגלה, חסידות, פאליטיק, סיפורי צדיקים, וכולם יצאו מבסוטים. אחרי שתיקן הסיפור על ר"ג טשערנאבילער [- שסיפר ר"ש גולדמן], אמר בחיוד קל בתנועה בידו (מעל השולחן) לעבר גאלדמאן 'א ודאי האט ער קיין פאריבל ניט, און אויב יע, בעט מען מחילה סליחה וכפרה [בודאי לא יתרעם על כך, אבל אם כן, מבקשים [= אני מבקש] מחילה סליחה וכפרה..] ואמר כל העם אמנו! (כ"ז בתנועת ידו הק' מעל השולחן) ואח"כ החל (גם בידו) והריקותי לכם ברכה. האריך בענין הבקשה כפולה במכתב כו' שזה שייך לכאו'א. וצריך לדאוג שאביו ואמו ואחיו ואחותו, הסכים

והנכדים וכו' יעשו זאת, און דאס מיינט מען דיר [= והכוונה בזה אליך], בשבילי נברא העולם כו'. בשיחה הראשונה אחרי הסיפור 'ווי טייער איז דער גוף אז צוליב אים האט מען געגאסן אזוי פיל תומ"צ' [=כמה יקר הגוף שבשבילו שפכו כ"כ הרבה תומ"צ] אמר: 'און דאס מיינט דיין האנט איר האנט [= והכוונה בזה ליד שלי, ליד שלכם] וכו'. בענין חטא העגל, וביום פקדי ופקדתי על כל הדורות, התבטא: 'געוואלד געשריען!' [= הרי זה זועק לשמים] (שבגלל החטא יהי' כל הדורות כו').

להלן ר"ד משיחה השני' הנחה פרטית בלי אחריות (וה"ה לשאר ההעתיקות ממכ' זה).

בענין השכונה קרה בזמן האחרון שלא רוצים לשמוע לרבנים, והנה אפי' אם הינו ת"ח ובקי בש"ס ופוסקים וכו' מ"מ אם לא עבר שימוש ה"ה נק' ע"פ הלכה ע"ה, וא"כ צ"ל בטל לרבנים. שעליהם כתוב שהם אביר שבאבירים וכמשה בדורו, ובפרט שנתמנו ע"י הציבור, דבר שיש לו תוקף הכי חזק כידוע. הולכים ומפרסמים בשמי בשקר כאילו אני אמרתי לעשות דבר היפך השו"ע ולהשיג גבול כו', והנה אעפ"י שהכרזתי פעמיים עד"ז, מ"מ אכריז פעם ג' ברבים, שזהו שקד גמור, ובכלל, מה שאני מתכוון אני אומר בפירוש, איך בין ניט קיין שעמעדיקער [= אינני ביישן], וגם אינני תלוי בכסף של משהו, כך שלכתחילה אין אצלי 'לא תגורו' גו', וממילא מה שאני מתכוון אני אומר בפירוש. ואם לא אמרתי סימן כו'. עכ"פ עכשיו אומרים באופן ברור ומפורש שיש לשמוע לרבנים בהכל.

עכ"פ בכהנ"ל הו"ע שעל הרבנים למחות עליו, כיון שזהו ענין שבשכונה. אבל ישנו ענין שני שקרה בזמן שאני הייתי פה, וממילא עלי למחות על כך, ובפרט שאם לא, יתפרש הדבר כהסכמה, והוא שבשבת הקודמת נתנו את העלי' הקשורה למ"ת (אני עליתי למפטיר ולפני עליה) יהודי שלא ידע מכל הסיפור, אף שנהוג לכבד בעלי' זו את המד"א, ותירצו שבאותו זמן הרב טייל או למד ולא מצאוהו, הרי"ז תי' מגוחך כמובן לכ"א. ואע"פ

אותך להתנהג כך.

וכאמור בכל ענין יש לשמוע לרבנים, וזהו גם תוכן ענין עשה לך רב, שהמבצע הזה הי' בכחי' ניבא ולא ידע מה ניבא, שהרי"ז קשור במיוחד לכהנ"ל. ושיהי' ברור שבכ"ז לא יעזור שוחד וכו' כיון שנשיא דורנו כ"ק מו"ח שנמצא פה, אינו שייך לזה כלל, כל ענינם של הנשיאים הוא רק טוב וחסד, ועכ"פ דער וואס וויל מיר שאפן נח"ד [= מי שרוצה לגרום לי נחת-רוח] שידאג להפחית את החילוקי דיעות בשכונה.

שלא יפרשו כוונתי, ובכלל, שיפסיקו שלעפן מיר [= למשוך [לערכ] אותי] בכל מיני שמועות, כי בזה האט מען מלחמה מיט מיר, און כבר הי' לעולמים אז כו"כ האבן מלחמה מיט מיר און איך שלאף רואיק און זיי שלאפן רואיק [= גלחמים בי, וכבר היה לעולמים שכו"כ גלחמים בי, ואני ישן במנוחה והם ישנים במנוחה...], ועכ"פ משפחה שנטמעה נטמעה ומה שעבר עבר, א חוץ דער ענין פון והשיב את הגזילה אשר גזל [= אלא שצריכים לתקן מה שצריכים לתקן].

ויה"ר שכל הדברים לא יעלו ולא ייזכרו על לב לעולם כו'.

ב"ה

יום ד' ג' אדר שנת השמיטה

לעוזי שי'

שלום וברכה!

ז"ע קראתי מכתבך (שקבלתי לפני כמה ימים) ונהניתי מאד ואני מקווה מאד שתוסיף לשלוח כהנה וכהנה, ובפרט ב'דברים הכמוסים וחתומים מעין כל רואה'. ובקשר לחשאיות, אל דאגה, ובפרט שהוא לא השביע אותך לא לספר, מה שראוי לספר לחבר'ה בק"ג (והראי' שסיפרו להם) - אפשר לספר גם פה, וכמוכן 'בינינו לבין עצמינו'.

שבכל המנהגים אין מנהג חב"ד מיוחד לתת העלי' למד"א, מ"מ ישנו דין של ערקתא דמסאני, וגם פה אע"פ שע"פ דין ומנהג אי"ז איסור, מ"מ, כאן הי' המכוון ברור, ויש לזה גדר של ערקתא דמסאני, וצריך למחות ע"ז בכל התוקף, חשבתי למחות על כך מיד אחר הקריאה (חסד). היו כאלו שמיחו באמת.

וכתב לי א', ג' תירוצים כזה: א. שהוא תוהו'דיקער וכו' וטעה. ב. חיפש הרבנים ולא מצאם. ג. המד"א הוא לוי ולא יכלו לתת לו שביעי. וג' התי' מופרכים. א. תוהו אי"ז ריבוי אורות מצד ישות אלא אדרבה מצד תוקף הקדושה!

ב. צריך לדאוג מראש לעליות (ובפרט שתי' זה (שחיפש ולא מצא) נפל לו אחרי שנתן את העלי'. ג. גלוי וידוע לכל, שישנם עוד שני רבנים ישראלים ויכלו לתת להם.

לאיך, הי' פה ענין הקשור עם ע"ה גמורה, והוא, שניסו למנוע את אותו א' שקראו לו, מלעלות, והרי"ז היפך השו"ע, שמי שעלה לתורה אינו יורד, וענין זה מובן אפי' בשכל דנה"ב, ועד לשכלו של גוי!

בנוסף לזה, היו כאלו שגרמו צער לאותו א' והרי"ז אסור לגמרי כו' אבל אינני רוצה להאריך במחאה ע"ז כיון שגם סיפור זה כתב לי אותו א' שכתב את התי' דלעיל, ומי יודע, אולי סיפור זה אמיתי בדיוק כמו התי' שהמד"א הוא לוי!

ולהעיר, שאף שבד"כ רב שמחל על כבודו כבודו מחול וזוכה ל'כצאת השמש בגבורתו' מ"מ כאן אי"ז נוגע שהרי לא מדובר בכבודם הם, אלא בכבוד הקהל וביהכנ"ס כו' וצריכים למחות ולהעניש אם ימצא ע"פ פס"ד שהדבר נעשה במכוון. וידוע שאלו שהולכים כעת נגד הרבנים, הם אלו שהפריעו לכתחילה לבחירות! ואעפ"כ ודאי הוא שהרבנים יישארו ביז משיח וועט קומען! צי דו ווילסט, צי דו ווילסט ניט, השו"ע ומ"ת הי' הרבה קודם שנולדת, וקודם שנולדו אלו שחינכו

ב"ה כ"ח אדר ושבת פ' החודש תשמ"ז

מהשבוע האחרון: ביום ג' כחצי שעה קודם
מנחה הי' ערעור וצריך לחכות 90-60 יום להחלטה
האם לקבל (היל"ת) הערעור.

כשיצא למנחה (באותו יום) הסתובב לעבר
הקהל ועודד בחזקה את השירה 'דין נצח', וכן
כשנכנס ויצא ממעריב, הי' נראה שהרבי שליט"א
לוקח את הכל באופן ד'לכתחילה אריבער'. למחרת
במנחה שרו בחוזק דין נצח ובדרך אתעדל"ת, הי'
נראה שביעות רצון על פני קדשו של אד"ש ועודד
לרגע את השירה.

בטח שמעתם שבתענית אסתר החל אד"ש
את ההפטרה מ'כה אמר ה' גו' קרובה ישועתי
לבוא גו' עד סוף ההפטרה, ובחזרת הש"ץ אח"כ
קרא מההתחלה (לעצמו). השבת - כמנהג נשיאי
חב"ד קרא אד"ש את הפסוקים שקודם ושלאחרי -
ההפטרה כמנהג נשיאי חב"ד - ע"ש.

ההתוועדות היתה נפלאה, תוכן השיחה מצורף
בזה.

בשיחה הראשונה דיבר אד"ש על כך שהוא
מדבר ע"ד מחשבה א' כו' בנוגע לגאולה ולא נגע
ולא פגע (ומה שהקהל מוחאים כפים, אז מסתמא
כשם שיש מן השפה ולחוזן, יש ג"כ מן הידים
ולחוזן). ואולי הי' יותר טוב להסתגר בינתיים
ולחשוב מאה (מאה ואחד, מאה ושתיים) מחשבות
טובות, אבל מדוע להטריח תלמידיו של נשיא
דורנו, רק בגלל הרצון להתוועד, ושעות ע"ג שעות!
אלא שבגלל ספק וס"ס בעניין כזה של פקו"נ -
גאולה, כדאי הכל.

בסיום ההתוועדות, החל אד"ש להגיד שישנו
ענין שלא רצה לדבר עליו, רק בגלל שגם חלישות
אצל השלוחים וכו', ע"כ ידבר ע"ז, והוא העניין
של דין נצח, אז כמדובר כמ"פ כבר דין נצח,
רק שנשאר כתם ע"פ המים שצריך עוד להתבטל
וג"ז יתבטל בקרוב, ועכ"פ בנוגע לפועל הנה בשנה
שעברה רצו השלוחים לגזור תענית, אז ח"ו לגזור

ביום א' אחה"צ יצאה הוראה בקשר לילדים,
ולמחרת עברו כ1500 ילדים ליד כ"ק אד"ש [..]
וקיבלו צדקה בידם. חיך לכאו"א (העמידו שולחן
ליד הפתח הראשי של בית חיינו, והבטנו קצת
לבפנים), נשען על הדלת של געה"ת (שהייתה
פתוחה) והילדים עברו ונכנסו לתוך געה"ת. לאחדים
שאמרו לאד"ש 'משיח נאו', ענה אמן, היו שאמרו
לאד"ש א דאנק (וכיו"ב) וענה 'יוד וועלקאם'.

כשר' משה [שי'] ובר עבר ביום א', שאלו אד"ש
האם לאשתו יש קופת צדקה בכ"ר, וענה שפה
[= בארה"ב] אין לה, ואמר אד"ש: 'מ'האט דאך
אוסגעריסן די הארץ וועגן דעם ביים פארברענגען'
[= הרי דובר על כך בהתוועדות מקירות הלב]. (היו
שרצו להוכיח שגם למבוגר צ"ל קופה פרטית, ואין
נראה, כי שם פשוט לא הייתה שום קופת צדקה
ולכן אמר אד"ש הנ"ל, וכן נראה גם מהשיחה
דש"ק והמכתב וכו' וד"ל).

כשנכנס למנחה ב3.55, הי' נראה יותר במאור
פנים (ביחס לשבועיים האחרונים שהי' רציני
במיוחד). לפני מעריב הי' ר"נ שי' מינדל אצל
אד"ש, וכרגיל במקרים אלו, יוצא אד"ש קצת
מאוחר (כ10 דקות בד"כ). נכנס למעריב עם
הגארטל והסידור ביד, הניח לרגע את הסידור וזרק
את הגארטל על הבימה לרגע, סידר קצת הסירטוק
(כמדומה) ונטל שוב הגארטל לחגרו, ונעשה שקט
מהשירה של 'זיהי בימי גו' ששרו קודם לכן, אד"ש
הסתובב ימינה ועשה לעומדים מאחוריו בפנים
מאירות תנועה לחזק השירה, זה הי' משהו עצום,
עד שאד"ש גמר לסדר הגארטל, קודם שגמר הביט
על החזן ואז החלו והוא רחום. (דא"ג, כבר כמה
שנים שאין אד"ש חוגר הגארטל בביהכ"נ אלא
בחדר). בכלל הי' נראה בזה שהענינים כבר נפעלו
אחרי חלוקת הצדקה, ומעניין מה יהי' בשבת אי"ה
בהמשך לזה.

מכלי התחשבות בכסף. (בניו יורק טיימס הי' חצי עמוד שמשויה מגיע).

[תיאור נוסף של אותה התוועדות:]

מוצש"ק שבת החודש

התוועדות שבת הייתה נפלאה, כשיחה א' דיבר על המעלה בגלות - עבודת הכיבודים ואעפ"כ לא מבין כ"א שעכ"ז צריך לצאת מהגלות. בהמשך הייתה שיחה פנימית, דיבר ע"כ שלא נגע ולא פגע כל מה שמדברים אודות מחשבה א' וכו'. אולי הי' יותר טוב להסתגר בינתיים ולחשוב מאה (מאה ואחד, מאה ושתיים) מחשבות טובות אבל מדוע להטריח תלמידיו של נשיא דורנו רק בגלל שהוא רוצה (אוהב?) להתוועד; שהרי פעולה ממש לא יוצאת מזה.

והתי' הוא, שכדאי בשביל ספק ספיקא להתוועד שוב וכו'.

שיחה שני' (בהמשך) שיש הכח ליהודי לפעול אצל הקב"ה שתענוג הכורא יהי' לא מהעבודה בגלות אלא מהעבודה אחרי היציאה מהגלות.

מאמר מעניין. ואכ"מ.

כשהכריז ר"י ווינבערג על מלוח מלכה דתו"ת אמר אד"ש שיכואו אנשים נשים וטף (וטף - בחיך בדיבור בפ"ע).

ב"ה, אסרו חה"פ התשמ"ז
לכל המשפחה שיחידו!

אחל לכתוב מי"א ניסן ואקווה שאזכור עכ"פ הדברים העיקריים. (לפנ"ז, ערב י"א ניסן יצאו 38 (שנות נשיאות) טנקים לחוצות מנהטן בתהלוכה נהדרת שאורגנה בהצלחה רבה). ליל י"א ניסן תפילת מעריב למעלה (למטה הי' בלאגן מכל השיפוצים שעורכים לקראת פסח) הי' צפוף מאד כמובן, בסוף התפילה נכנס אד"ש לגעה"ת, ושם נכנסו כמה מאנ"ש ובירך ר"ז גודארי' את אד"ש

תענית, שהרי כל החידוש של אגה"ת שאפשר להסתדר בלי תעניות, ואדרבה אפשר לפעול הכל ע"י אכו"ש ושמחה. מה שצריך לעשות הוא שבער"ח ניסן יו"כ קטן יוסיפו קאפיטלאך תהלים, מלכד שיעור החדשי, הקאפיטל של כ"ק מו"ח (ק"ז), וגם השיעור כפי שנחלק לימי השבוע וכן ללמוד מתורת נשי"ד בדרושים השייכים לפורים או לפסח ולהוסיף בצדקה בעיקר בקשר למוסדות נשי"ד, וכן לפדות דמי סעודת יום א' (אד"ש הגי' את כל ההוראות, ואולי אספיק לצרף אותם ג"כ למעטפה).

אד"ש התבטא (בצעקה): נשיא דורנו הלכה כמותו בכל מקום! ולא הי' ולא יהי' לעולמים! וודאי ינצח כו', ומעתה ידברו רק עניני טוב וקדושה, תומ"צ, הפצת המעיינות כו'.

אד"ש אסר לפרסם את הדברים, רק לשלוחים יש להגיד להם פרטי הדברים (בכלל היתה ניכרת בשיחה חיבה מיוחדת לשלוחים, שהם אלו שיעבירו את כל ההוראות הנ"ל) ולכל הקהל למסור רק הנקודה בועש"ט [= ב'ועשה טוב'], שהיות ויש יו"כ קטן כו', יעשו כהנ"ל כדי לבטל ענין המפריע להפצת המעיינות. אד"ש גם סיפר שדואים בכל דבר לא טוב שמזמינים מן השמים גם דבר טוב, ובימים אלו הייתה אשה בכותל המערבי וראתה חב"דניק מניח תפילין, והתעוררה, והחליטה למסור את כל ספריית בעלה המנוח לספריית נשיא דורנו, וכן יקום!!! (בצעקה), וכ"ז הי' בדרך אתעדל"ע לגמרי, ובהשגח"פ כו'. (כ"ז הי' ביום ה', הגיעה משאית של קה"ת ופרקה המון ספרים - [הערת כותב היומן]).

במוצש"ק אמר אד"ש ליודל (במכונית) לפרסם לכל השלוחים שיתוועדו בליל ר"ח.

ע"כ בינתיים. דידן נצח.

כעת ראיתי פתק של הרבנים שי' ע"ד כל הנ"ל, ודמי סעודה כו' הם 3 דולר. ופתק נוסף מחברי ועדה ע"ד לאלתר לגאולה. לתת זאת לטובת הפרסום ע"ד לאלתר לגאולה. רוצים לעשות קול קורא גדול

לחלק בשני הלילות וכו'. מחזה מעניין מאד. (הרבי עומד כמו בפ"ג וכיו"ב) יש הרבה דיבורים כו' כנ"ל. להרב מענטליק (משגיח על אפיית המצות של אד"ש) (שהתמימים עובדים בהם) אמר, "ישר כח פאר די השגחה מיט אלע הידורים" (הל' בערך).

את א' שאל אד"ש מתי יחלק זאת ואמר בליל ראשון, ושאל אד"ש 'און די צווייטע נאכט?' [=] ובלילה השני [מה יהיה?]? (זה שמעתי בעצמי) וכך שוב. משהו אחר אמר שיחלק בשני הלילות ושאל אד"ש: חוה"מ? וכך שוב. ה'חברה' ביררו אצל שני הנ"ל בחוה"מ, ואצל שניהם הי' 'פסלות' לא מובנת במשלוח, והראשון הגיעו המצות שלו בלילה השני והשני כמוכן רק בחוה"מ!

בסוף מקבלים המזכירים.

שכחתי לספר, השנה יצא אד"ש פעמיים למים שלנו (דבר חידוש) פ"א בכ' ניסן, ופעם שני' בי"ג ניסן. אד"ש חזר מהאהל קצת מוקדם, התפלל מנחה וכ' דקות אח"כ יצא למים שלנו (בכין השמשות). הדבר נעשה מימין הפתח הראשי לפני המדרגות (המעייין נמצא ליד הספרי' ומושכים צינור). כל ה'עולם' מצטופף סביב ושמה מכינים כמה כדים וכוסות לקחת אחרי זה ולתת לתוך א' הכדים. כשאד"ש יוצא מנגנים כולם א-לי אתה. השנה בכ' הפעמים הי' הסדר, שוטף את הכוס ג"פ, ואח"כ ממלא ג"פ ונותן לתוך הכד, מעורר את השירה ונכנס לחדרו. זהו א' מה'חרותדיק'ע 'עניינים' בליובאוויטש וד"ל.

נשוב לע"פ. 7.15 לפני החג יצא לפתע אד"ש (היו שם רק כעשרה בחורים), ופניו לעבר המזכירות (עמד על פתח געה"ת). א' הת' רץ ודפק במזכירות, שניהם יצאו מבוהלים, ואד"ש אמר 'מ'האלט אין איין קלינגען, איר הערט ניט ווי מ'רופט אייד' [=] מצלצללים [=] אני מצלצלל] ללא הרף - אינכם שומעים שמתקשרים אליכם?!]. הפעמון לחדר המזכירות הי' מקולקל מסתמא, זה הי' מחזה מבהיל, ולא יכולתי לקלוט את המילים מפני הבלבול. אח"כ שאלתי כו' (דא"ג, יש ענין במלים אלו גם בעבודה

בהצלחה אלוקית בכל העניינים ונח"ר מהחסידיים ודין נצח בשלימות כו'. בד"כ עונה אד"ש תשובה קצרה, אך הפעם היתה שיחה שלימה בה דיבר על הקשר דימים אלו והקאפיטל החדש לתענוג ושמחה, וכן לתת לעניים ג"כ עניינים אלו ע"י קמחא דפסחא, ובהמשך אמר שיתן כעת לכאו"א אנשים נשים וטף דולר לחיזוק קמחא דפסחא, והגיעו ממש כל השכונה לחלוקה שנמשכה כד' שעות בערך, זה הי' משהו מיוחד. אח"כ התוועדו קבוצות שונות ב-770 עד אור הבוקר. הרבה בירכו שהחיינו לכבוד י"א ניסן ה-85 לאוי"ש"ט, והייתה שמחה גדולה (דא"ג, חלוקת הדולרים היתה אחרי 5 שעות באהל, וכמוכן הרבי צם!).

בש"ק בהתוועדות הודיע אד"ש על התוועדות נוספת במוצש"ק, ו"כדי שיהי' זמן לנוח, יהי' זה ב-10.30 במקום ב 9.30 כרגיל". קודם כל הי' מאמר ארוך (כעין שיחה) (ככל שנה לפני פסח). היו בו כמה ביטויים מעניינים, ביניהם, שגם לפני תח"מ ישנם גילויים מעין זה, ע"ד המופתים שראו אצל רבותינו נשיאנו. ואכ"מ!

באמצע ההתוועדות הודיע אד"ש שיבנו ישוב חב"ד חדש בירושלים לעולי רוסיא, כיון שבימים אלו פתחה ממשלת רוסיא את השערים כו'. כידוע, למחרת בע"פ הגיעו כ-60 משפחות מרוסיא.

בסוף ההתוועדות החל אד"ש הניגון והיא שעמדה (קצת נדיד). כולם שתקו וציפו שאד"ש ימשיך, כשאד"ש לא המשיך ניגנו כולם. אח"כ החל אד"ש ניעט ניעט, ובשני ניגונים אלו הי' נראה כעין חיוך על פניו הק' והסתכל על הקהל כל הזמן ועודד מעט בראשו.

ערב פסח בשעה 4.00 מחלק אד"ש מצות לחברי הכולל לחלק לכל אנ"ש והתמימים וכן לעורכים סדרים ציבוריים, נכנסתי ג"כ כיון שעמדתי לערוך סדר בקראון הייטס; בסוף אמר בנימין שלא נשאר מספיק מצות, אבל נשארתי לעמוד בצד וראיתי כרבע שעה את החלוקה עד הסוף, הרבי רציני כל הזמן, ושואל וחוקר כ"א להיכן הוא לוקח, ושידאג

לארץ לפני... וענה לו אד"ש בקול 'עם איז דאך
'לא יעזוב את צאן מרעיתו' איר טארט ניט אפלאזן
פילארעלפניא' [= הרי [יש ענין של] 'לא יעזוב את
צאן מרעיתו'; אסור לכם לעזוב את פילדלפיה].

כרגע שיצאו הנכדים ראיתי איך שאד"ש
יושב ליד השולחן עם הטלית על הראש, פניו הק'
מאירות בצורה יוצאת מהרגיל. זה הי' ממש הצצה
לתוך ג"ע. כעשר דקות הי' כ"ז. (בסוף נישק לאד"ש
את ידו, כל הזמן ליטף את ידי קדשו של אד"ש).
אח"כ ליווהו אד"ש עד פתח געה"ת, שם נעצר.
הנ"ל יצא ופניו לעבר אד"ש והלך לאחוריו, אד"ש
סימן שיבוא א' הנכדים לקחתו. מיד הגיע א' ונטלו
עד המזכירות, אד"ש הביט עד שהגיע למזכיר,
במבט חודר, ובסוף אמר משהו בשקט (מסתמא
'גוט יו"ט') ואח"כ בקול רם 'בשורות טובות'.

אחש"פ: לתפילת מנחה שש"פ נכנס אד"ש
בשלושת רבעי שעה מאוחר. כשנכנס היו פניו
מושפלות ורציניות, כמעט לא הביט לעבר הקהל
(בכלל כל הפסח לא היתה שמחה גלוי' על פני
אד"ש). אחרי מנחה תהלוכה לפלעטבוש ועוד
כמה שכונות לחזור שיחות וכו', ודלא כבשמח"ת
- יוצאים כולם יחד ומתפלגים בדרך.

כדקה אחרי מנחה יוצא אד"ש ועומד לפני
המדריגות כמו מצביא צבאי ממש (בלי שום גוזמא!)
פניו רציניות מאד, ומבט חודר שלא רואים כל
השנה, תנועות ראש חדות מאד, ועושה חצי תנועה
בידו הק' (יד שני' בכיס המעיל). שרים מארש
נפוליון, התנועה גם נראית כסימן ללכת, להתקדם.
בחורים מתחבאים מהצדדים מאחורי הגינה לראות
את המחזה המרהיב. לפתע אד"ש מפנה תנועת ראש
חדה וכולם זזים, ואפי' כשנמצאים עשר מטר רחוק
מאד"ש אא"פ להשאר, זה משהו משגע, הייתי עם
קבוצה שעמדה והסתכלה ואד"ש הביט עליהם
ומיד זזו לתהלוכה, קפצתי לקבוצה אחרת וכעבור
שני' הפנה אד"ש ראשו (שוב בחדות רבה) אלי
ולעברם, חלקם ברחו מיד, הרשיתי לעצמי לנסות
פעם שלישית את מזלי והתחבאתי יחד עם עוד

וד"ל). א' המזכירים נכנס מיד לחדר אד"ש, ואחרי
דקה הוציא את המצות והיין לספרי' (שם אוכל
הרבי בחג). אחרי רגע יצא שוב אד"ש והביט לעבר
המזכ' (ידיו בכיסי המעיל), מיד יצא לייבל עם
פעקל מוכן ביד, נכנס לאד"ש לדקה ואח"כ יצא
אד"ש לספרי' (כדרכו כל ע"ש וחג) לכמה דקות,
כשיצא הי' מאד מהורהר ורציני, כשיצא מהפתח
הראשי ראה שני ילדים מרחוק, ונפנף להם במטבע
ביד, וכאו מיד ונתן להם, והמשיך ללכת. כאמצע
הדרך לספרי' רץ איזה זאטוט אחרי אד"ש וביקש
צדקה אד"ש נעצר ונתן לו סנט (הי' נחמד לראות).
לפני הכניסה לספרי' אמר משהו לחנינא ונכנס.

ליל הסדר מחלק אד"ש מצות לעוד כמה
מאנ"ש (אחד התפילה) ואח"כ יוצא לספרי'. ביום
א' כשיצא אד"ש אמר לייבל ביסטריצקי מ'הצלה'
לאד"ש, ע"ד אשה א' שאינה מרגישה טוב, ושאל
אד"ש מה שמה וענה רחל, [ושאל] ושם האמא?
ולא ידעו, אד"ש חיך מאד (כמו תנועת ביטול) 'נו,
מ'זאל הערן בשו"ט'.

יום א' רחוקה"מ מגיע הרב יאלעס מפילדלפי'
לקבל פני רבו ברגל, כשנכנס אד"ש לתפילה עשה
לו בתנועת ראשו לשלום, בסוף התפילה לפני
הקדיש האחרון, פנה אד"ש לעבר המדריגות,
והתקרב באיטיות ובחיוך קל על הפנים, גם יאלעס
למטה התקרב למדריגות. כשהתחילו את הקדיש,
עצר אד"ש, ובסיום, סימן לגבאי שיכריז. אח"כ ירד
אד"ש בחיוך ועמד ממש צמוד ליאלעס (מה אמר
ליאלעס לא שמעתי) ונתן משהו לאד"ש ואד"ש
אמר לו ('ס'איז דאך) זמן חירותינו, זמן חירותינו
אין אלע זאכן'. [= הרי נמצאים בזמן חירותינו -
זמן חירותינו בכל הדברים]. אח"כ המשיך אד"ש
ללכת לאט במאור פנים והסתכל לעבר יאלעס אם
הולך אחריו וכך עד המעלית שם עלו ונכנסו לחדר,
יחד עם שלושה נכדים שלו. היו כמה דיבורים
שיפורסמו מסתמא. היו קבוצה שעמדה למעלה
על המדריגות ושמעו הכל. אח"כ ביקש שיצאו,
ואמר לאד"ש שהוא בן צ"ו שנה ורוצה לעלות

שלנו, זה הי' נראה ממש כחלום, הקהל רקד על מקומו כמו... אח"כ התיישב והמשיך למחוא כפים במרץ.

כאמצע ניגש ר"י נימויטין וביקש מאד"ש מעט מהיין שבכוסו, ואד"ש נתן לו מהמצה, הוא ביקש שוב שרוצה יין, לבסוף הי' נראה שאד"ש התרצה, מזג לכוסו מעט יין מהבקבוק, ואח"כ נתן לו. כמה אנשים שראו שכעת עת רצון ניגשו וביקשו ברכה. בסיום ההתועדות אמר אד"ש שאלו שעוד לא שתו ד' כוסות שיעשו זאת כעת בחפזון, ולקראת הסוף שאל 'אלע האבן שוין געטרונקען ד' כוסות?'

בשיחה החמישית דיבר על דבר הישוב החדש בירושלים, מקוצר הזמן לא כתוב התוכן. אח"כ נתן ב' מצות למיידנצ'יק ול[יבל"ח] ברנובר, ואח"כ החל ניגון הקפות בקול צעיר באופן של לכתחילה אריבער, החל לעשות בראשו הק' לחיזוק הניגון ולפתע קם פעם שני' ועודד את הניגון כחצי דקה, אח"כ התיישב והמשיך לעודד במחיאיות כפים (בכלל כבר שנה או שנתיים שאד"ש לא מוחא כפים בהתועדות). אח"כ החל נייעט נייעט. ציווה לנגן ד' בכות וכבר בניגון הכנה הי' רציני מאד וכן כל הניגון וגם בניע זשארטישי חלאפצ'י, פניו הק' מושפלות ולא הרים לרגע את ראשו. כוס של ברכה הי' כג' שעות ובסוף החל כי בשמחה תצאו.

היום נסע אד"ש לאהל 1.202 (מוקדם מהרגיל) חזר 7.15.

מאז י"א ניסן הגי' אד"ש כבר שני מאמרים, כידוע. וכן זה שקם ורקד על מקומו, כ"ז רואים במוחש שקשור עם המשפט. הפעם הראשונה שהגי' אד"ש מאמר הי' בש"פ לך תשמ"ו, ופעם ראשונה שרקד הי' בר"ה מ"ו אחר עשר שנים בערך שלא נעמד. הגהת המאמרים נפסקה בחנוכה שאז י"ל שני מאמרים מוגהים, כעשרה ימים אח"כ דידן נצח, והכניסו כו"כ מאמרים ואד"ש לא הגיהם. כמו"כ פעם אחרונה שנעמד אד"ש הי' בש"ק פ' תבוא מ"ו. וכעת שנתחדש הערעור נתחדשו שני הדברים יחד, הכניסו מאמר ל"א ניסן, ואד"ש הגי', וכן לאחש"פ, וכמו"כ נעמד אד"ש כו'.

בחור אחרי שני בחורים, ממש קרוב לקיר מימין אד"ש בתקוה שאד"ש לא יפנה כ"כ את ראשו ימינה, רק הצצנו ואד"ש מסתכל על שנינו. ממש צחקנו [מהתפעלות], ויצאנו לתהלוכה. אד"ש כבר יישר את פניו ועמד זקוף, ובמבט של עין חשמלית סוקר כל א' וא' וכל א' מרגיש זאת, אינו מטה ראשו אלא המבט ישר לנקודה אחת. (מול הפתח על המדרכה) ושני הפכים כא', בוחן כליות ולב, ויחד עם זה, המבט מופשט לגמרי, אין מלים לתאר זאת, ונסתפק בזה.

בשנים האחרונות יוצא אד"ש מהספרי' אחרי שכולם חוזרים, ומוחא כפים, כמו"כ השנה, חזרו כולם בערך 11.30, מחכים עד שיגיעו כולם, גם מגיעים הרבה מאנ"ש לדאות, ואז החלו לשיר. כעבור חצי דקה יצא אד"ש, קודם כל עמד אד"ש מאחורי הדלת ומהחלון של הדלת עשה בתנועות ידו הק', אח"כ פתח את הדלת ויצא החוצה, והחל למחוא כפים בקצב שלמעלה מגדר הטבע, (שרו דידן נצח) וב'דידן נצח' מחא כפים לפי הקצב, כך כמה דקות, אח"כ נכנס וכשהדלת פתוחה המשיך למחוא כפים מעט ולדחוף במרפק את הדלת הקפיצית מפעם לפעם, אח"כ נסגרה הדלת, ושוב החל אד"ש למחוא כפים במהירות לא נורמלית, אולי יותר חזק מבחוץ, וכל הזמן הי' נראה שביעות רצון על פניו הק', כשגמר הי' נראה כאילו עשה רק תנועה א' קלה! ונכנס באותה פשטות ושלוה בחזרה לספרי'. זה הי' הרבה יותר חזק מהשנים הקודמות כפי שסיפרו.

התועדות אחש"פ: (למחרת) בסוף השיחה השני' הורה אד"ש לר"מ מענטליק שתומכי תמימים יתנו את הד' כוסות, והעבירו כולם הבקבוקים לשולחן ומענטליק דחף אותם חזרה, אד"ש הורה לכמה אנשים בידו הק' כש-4 אצבעות מורמות, לשתות ד' כוסות, והי' בשמחה גדולה. שרו דידן נצח; אד"ש הביט כחצי דקה לשמאלו והסתכל איך מעבירים את הבקבוקים וכו', הורה לזירקינד ג"כ ע"ד ד' כוסות, ופתאום קם והחל למחוא כפים בקצב, למעלה מזדקה, והביט לכל הכיוונים גם לפירמידה

בברכת דידן נצח בקרוב, אלישיב.

בש"ק פ' שמיני: כשדיבר אד"ש אודות ירושלים [= יישוב חב"ד שיוקם שם], היו ידיו הק' על השולחן. בידו השמאלית אחז בחזקה מפית (מתחילת השיחה), עיניו הק' עצומות, ראשו מושפל, ופניו רציניות מאד. מיד בסוף השיחה עזב את המפית. בין הדברים: צי מ'וויל יע, צי מ'וויל ניט [= בין אם רוצים, בין אם לאו] - אין להם מנוחה! (כנוגע לעבודה זו).

היום כדולרים אמר אד"ש למיידנצ'יק, 'ברכה והצלחה מופלגה, אין להם מנוחה, און אין א גוטן אופן' [= ... וכאופן טוב!].

הנ"ל נכנסו ביום ה' אחר קריה"ת לאד"ש (געה"ת) וא' הדברים: לא לעזוב המשרה הפרטית בשום אופן, אלא כד בכד כו'.

ב"ה

קטע משיחת ש"פ ויצא תשמ"ח - תוכן.

ענין מיוחד: ספר שהגיע בפדיון שבויים, נצרך ללמוד בו איזה ענין. בהקדים שכדי לבטא את השמחה בענין הפדיון שבויים, אסור שזה יהי' על חשבון הזמן שנקבע ללימוד התורה, שהרי"ז זמן שבאם לא השמחה הי' יושב ולומד, באם אתה רוצה לרקוד ולשיר, תפחית מהאוכל, תפחית מהשינה, תפחית מההשת"י ואז תרקוד ותשיר! וזה מתחיל מהר"י, מנהל, משפיע וכיו"ב שהם אינם עושים תפקידם המוטל עליהם, ואין להם שום הצדקה לזה, אפי' אם עסוקים עם "תמכין דאורייתא". והיות שאינם עושים המוטל עליהם הרי העונש בסוף היום שהמחונך לא מקבל את דעתך!

ואין איש שם על לב! באים בטענות שהרי הי' פדיון שבויים וכו' וצריך לרקוד וכו' - הספר אינו יודע משום חכמות, דער ספר אליין שרייט [= הספר עצמו צועק] שרוצה שילמדו בו, וזהו"ע של הספרים שילמדו בהם, ובכלל העניין צריך לגרום

הוספה בלימוד התורה ואח"כ מתפללים למה צעקו ומה הענין המוזר הזה. אמרו לשון חריפה יותר שאינני רוצה לחזור וייל מ'האט דאך דאס געזאגט וועגן מיר. אמרו 'וואס עפעס איז ער אזוי ארויס פון די כלים און אנגהויבן שרייען, חסידים ווילן זיין שמח, איז ואס שרייט מען אויף זיי, מ'דארף זיי זאגן א יישר כח, ס'איז דא גענוג צייט אין דערוואכן מצער זיין אידן, ולא צריך דווקא בשבת'. והתשובה לזה היא שכל הטענות הם גוט און פיין, אבל הספרים עצמם תובעים שצ"ל בהם לימוד התורה.

חשבת ליהראות דוגמא חי' בעצמי, ואחרי שנדפס הספר הביאו אותו לאהל, און מ'האט א קוק געטאן אין אים [הבטתי [=למדתי] בו], בתקווה שיהי' לזה המשך, ובמקום זה כשחזרתי מהאהל, האב איך א קוק געטאן, ושוב אותה הנהגה.

התרגלו שכל דבר שעושים ואני עובר ולא מוחה על כן הרי"ז כהוראה ממני.

שנותנים לילד ספר מתנה פשוט אצלו שזהו בשביל ללמוד בזה ובפרט מתנה הכי נפלאה ועד"ז כאן - פשוט שזהו בשביל ללמוד בזה, ובזמן הלימוד - פארגעסן פון זיך און פון וועלט [= לשכוח מעצמו ומהעולם], ואח"כ דערמאנען זיך [= להיזכר] על ההוראה של נשיא דורנו, אז דער ספר זאל אים אויסלערנען! [= שהספר ילמד אותו].

עד"ז ברש"י שכבר שלושים שנה קאכט מען זיך [= עוסקים בלהט] ברש"י ואעפ"כ לא פועלים שילמדו רש"י כדבעי. הודעתי על איזה רש"י, ושאלו, הרי דובר ע"ז לפני עשרים שנה. איי, לפני עשרים שנה דובר בזה ע"ד החסידות, ביאור הצ"צ וכו', בלי קשר לפשוטו של מקרא, שבפשוטו של מקרא מוקשה רש"י זה, ואני לא באתי (לכל לראש) אלא לפשוטו של מקרא. (חסר. היתה הו"א שלא להתועד).

מחיי הישיבה בכפר חב"ד. קטעי יומן משנת תשמ"ו

ביומן דלהלן מובאים קטעים שונים מתוך יומן שרשם אבי הכלה בעת לימודיו
בישיבה בכפר חב"ד, בשנת תשמ"ו.

היתה זו תקופת משפט הספרים הידוע, והאווירה בישיבה היתה מושפעת
מהאירועים ב-770. אוירה זו משתקפת היטב גם ביומן שלפנינו.

ז' טבת תשמ"ו:

הגיעו לישיבה יומנים, דו"ח מפורט במשך
כשבוע מימי המשפט, מכ"ג כסלו והלאה,
עדויות: הרבנית שתליט"א, רש"ג, ח.ב. רח"ל,
שד"ל, קרינסקי, פרופ' שילה ועוד.

ליל ששי הי' שיעור ב[קונטרס] עה"ח, ובסוף
- התוועדות. הר"ז שי' גופין דיבר על אודות
הקיסרוג וכו' שזהו בגלל הפצת המעיינות,
בדוגמת תשלי"ח אחר הדפסת תער"ב, כידוע
לי"ח וד"ל. וצריך להכיר בחומרת הקיסרוג ואז
אפשר להרגיש את ה"דידן נצח".

ט' טבת. מוצש"ק (תשמ"ו)

מוצש"ק נודע שביום ו' הביא רש"ג עדותו
בכתב, וכן היסטוריון פולני הוכיח ש[ל]
אדמו"ר מוהר"י צ'ה"ט טוב יותר אם הי' מצהיר
שהספרים שייכים אליו [רכוש פרטי], בשביל
להוציא הספרים.

ובזה חל מפנה בקו של המשפט.

כידוע ביום ו' נגמרו העדויות.

ר"י ליבעראוו מספר שעד כ"ח טבת יגיעו
הסיכומים לשופט (והוא יום הולדת הרבנית
חנה נ"ע), ועד יו"ד שבת מקווים אי"ה שיהי'
דידן נצח.

כ' טבת תשמ"ו

יום ד' אחה"צ חזרתי לישיבה, ראיתי שתלו
פתקים בנוגע להוספה בדא"ח והחלטות טובות
לאור המצב המיוחד שאד"ש נוסע כל יום
לאוהל.

הגיעו פתקים שתלו ב-770 לאור המצב המיוחד,
וחלוקת ספרי חסידות והחלטות טובות וכו'.

כ"ג טבת [ליל כ"ד טבת]

ר"מ התוועד עם ר"מ נפרססק. רמ"נ דיבר ע"ז
שתמים צריך לדעת תשובה ברורה מהי ההוספה
של חסידות על כל אחב"י החרדים כו', ואם אין
תשובה, זה פשוט בגלל שלא לומדים חסידות
כדבעי.

כ"ו טבת

הנחת אבן הפינה לבית אגוח"ח. דיבר הרב
אשכנזי, וכן האחראי על המחוז. קראו (הר"ד
[שי'] חן) פרק תהלים. באו ישיבות תו"ת
דאה"ק, ואנ"ש, אנשים נשים וטף מרחבי
הארץ. שרו שירים ורקדו.

[האירוע] החל ב-4:30 והקריאו קודם כל
תשובת כ"ק אד"ש בנוגע להנ"ל, וכן השמיעו
בשידור חלק משיחת ט"ו תמוז בנוגע להנ"ל.

י' שבט

נסענו למבצעים בשדה התעופה.

התוועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א. הוראה מהאטום, שאפשר לחולל מהפכה בעולם.

מאמר (כעין שיחה, לתדהמת כולם. עד כדי כך הגיעו הדברים! [= הקטרוג]).

כ"ד שבט תשמ"ו. תו"ת כפר חב"ד

הוחלט לקום ב-7:00 בדיוק לחסידות. [=הכוונה לשיעור ג', כהכנה ליקבוצה"].

ר"מ [שי'] הגיע מהרבי שליט"א.

ב-11:00 בלילה נכנס י.ל. והודיע שהרב י. שי [ע"ה] לנדא אינו חש בטוב, ואמרו תהלים.

כ"ו שבט

הגיעה הידיעה על פטירת הרב לנדא זצ"ל.

ב-9:00 אי"ה הלוי. כעת מתפללים שחרית.

מצוואתו: א. שר"מ שי יהי רבה של ב"ב. (וכן אמר גם לראש העיר [= ר"מ אירנשטיין] ביום ג' לפנות בוקר ב-3:00 בערך. ראש העיר סיפר את זה [בלוי], בפני המיטה] וחזר ע"ז, ואחריו הרב של גור הודיע שמוה"ר ר' משה בן מוה"ר ר' יעקב מוכתר לרבה של של ב"ב – מזל טוב! מזל טוב! (הכל נעשה במהירות הבזק וד"ל). ב. (מפי השמועה) לשלוח שליח לציונים הקי בטבר"י (?). באותו לילה מינה לזה את הר"מ [שי'] גרוזמן; להודיע לרבי שליט"א שיודיע לכ"ק אדמוהרי"צ נייע שיודיע לאביו כ"ק אדמוהרש"ב נייע. וכן לשלוח שליח לראסטאו. טלפנו לפרופ' ברנובר והבטיח על כך. ג. שנשים לא תשתתפנה בלוי. ד. שבחורים לא יגעו במיטה, רק אברכים שהלכו למקוה.

חזרו מהלוי ב-12:00 בערך.

כעת אומרים תהלים להעברת הגזירה, מיהו יהודי.

כ"ז הי' קודם שקה"ח עד השקיעה. האווירה מרוממת, והיי נרגש אצל כולם שיש פה ענין מיוחד ובלתי רגיל.

אח"כ הנחת אבן הפינה ע"י תשב"ר, ואח"כ הרבנים וכאו"א מאנ"ש והתמימים ניגשו בדו"ר [= בדחילו ורחימו] וזרקו קצת מלט כו'. בינתיים רקדו במעגל גדול בשמחה רבה (הכל בתוך החפירה).

נודע שכ"ק אדמו"ר שליט"א שלח כבר בו ביום 60 אלף דולר להתחלת הבנין.

אח"כ נערכה התוועדות רבתי בביהכ"נ "בית מנחם". [ראה להלן ברשימת דברי הרב לייבל קפלן ע"ה].

ד' שבט

סיום ספר קנין. ר"מ [ר' מענדל] שי [ע"ה] קרא את הסיום, ור"ד שי [ע"ה] קסלמן ו[יבל"ח] רלוי"צ שי [גינזבורג] התחילו ספר משפטים. חזרו שיחה של הרבי שליט"א, שרו כמה שירים וכו', טייערע ברידער.

למחרת נסע ר"מ לכ"ק אד"ש.

אד"ש הגייה חלק מהשיחה דשבת.

ח שבט

ר"מ [ר' מענדל] [שי'] התוועד וסיפר הרבה סיפורים. דיבר אודות עבודת התפלה שדווקא על ידה מבינים חסידות. ירידת הנשמה לא בשביל אכו"ש.

ט' שבט תשמ"ו. תו"ת כפר חב"ד.

בזמן שקיעה הדליקו כל התמימים שי הנר נשמה . .

התוועדות רבתי עם קהל תמימים גדול לפייע, התוועד הר"מ [שי'] נפרסטק. דיבר כדרכו, וד"ל.

ב-1:45 שמעו תפלת ערבית מכ"ק אד"ש, יצאו בריקוד . .

כ"ח שבט

ליל שבת, התוועדות עם הרה"ח ר' ראובן [שי'] דונין, בשביל מה מחכים לראות את הרבי שליט"א לפני קבלת שבת?

שבת, כ"ט שבט, תשמ"ו. קטע.

ר"מ [שי'] התוועד, לקח משקה (לא מעורב) והי' בגילופין, דיבר הרבה על קשעהמ"ט ובכה מאד: מלחמה בין נה"א לנה"ב, דער גיט א פאטש און דער גיט צוריק, אבער די לעצטע פאטש דארף איך געבן (נה"א), און דאס איז קשעהמ"ט... [=] אחד נותן מכה והשני מחזיר לו, אך את המכה האחרונה צריך אני [הנפש האלוקית] לתת... וזהו קשעהמ"ט.

ט' אדר ב' תשמ"ו, כפ"ח

ליל ששי התוועדות ר"ז שי' [גופין]. [מדבריו: לימוד חסידות אדעתא דנפשי דווקא ולא ליחד יחודים כו' אלא שפשוט ירגיש שזהו ענין שלו.]

י"ג אדר ב'

נסעתי לנחה"ח, בלילה [=ליל פורים] אחר השיחה [= שיחת תענית אסתר, בשידור], התוועדות בישיבה (עם ר"ז שי' לנדא) בשמחה רבה לאחר ריקודים וכו', שתיתי וכו'. למחרת בשעה 2:00 הייתי על הרגליים.

[בנחליה, פורים אחה"צ, תשמ"ו]

התפללתי בביהכ"נ (למקוה נכנסתי דרך החלון). קריאת המגילה שמעתי בישיבה מא' הת'. טעמתי משהו בישיבה והלכתי להתוועדות אצל הרב, שם כבר ישב ר"ז לנדא משעה 7:00, הי' בגילופין ודיבר כדרכו בקודש. הרב שי' דיבר מעט - שיחת אד"ש שנהנו מסעודתו של אותו רשע כו', החיסרון בזה שנהנו כו' וד"ל. ההתוועדות הסתיימה בערך ב-12:00 [בלילה].

ט"ו אדר ב'

התוועדות פורים [= שידור ההתוועדות של

הרבי].

אחה"צ נסעתי חזרה לכפ"ח.

ט"ז אדר ב'

לאט לאט נכנסו חזרה לסדרים.

כוננות למבחן.

י"ח אדר ב'

בבית מנחם התוועד רש"ב שי' לעויטין.

כ"ד אדר ב'

[בליל ששי] התוועדות הכתה מ-1:00 עד 5:00, הי' שמח ובאחדות ב"ה, כן יתן ה' וכן יוסיף נס"ו.

ב' ניסן תשמ"ו

י"ל ליקוט לבי ניסן (תזריע - ב' ניסן)

[תוכנו: לימוד חסידות ע"ד הנגלה.]

ה' ניסן

נבחרו רבנים לשכונה קראון-הייטס, הרב מרלו, הרב העלער, הרב אזדאבא. יהא רעוא מן קדם שמיא שיצליחו כפי כוונת כ"ק אד"ש.

[י' ניסן תשמ"ו]

מוצש"ק [ליל י"א ניסן] התוועדות בישיבה גדולה תו"א, הרה"ח רי"י שי' אופן והרה"ח ר"ב שי' זילברשטרום. ר"ב דיבר ע"ד הפצת המעיינות ושיעורי תניא וכו'. רי"י דיבר אודות ציור פני הרב כסגולה וכו'.

[תשמ"ו, ירושלים, בין הזמנים דפסח]

י"ג ניסן

כז ניסן

חזרנו לישיבה.

ש"ק, בדרי"ח אייר

התוועד הר"ז שי' גופין. מעלת המעשה (עצמות) ומעלת ההרגש כו' (גילויים), כמו שא"פ לעבודה דגילויים בלי מעשה כו', כמו"כ הפוך [= שאי אפשר למעשה בלי הרגש], לפי שמגביל שדווקא באופן הזה כו' וד"ל. [= ששייך רק לקו אחד ואינו שייך לקו השני].

ד' אייר

הר"א שי' לנדא מסר שיעור מעניין בהלי קידוה"ח, עם פתיחה מעניינת על כל הענין - אם הכל טובב את הארץ והארץ עומדת, או שגם הארץ סובבת.

גלגל היומי ומהלך השמש בכיוון הפוך וכו'.

ה' אייר תשמ"ו

הגיעו השלוחים לאוסטרליא ב-11:00 בלילה, כולם ירדו למטה ורקדו איתם. חילקו משקה מכ"ק אד"ש.

שמותיהם: נמדר. יוסי גארעליק. פלטיאל. ברונשטיין. מינקאוויטש. רוזנפלד.

ו' אייר

בלילה התוועדו השלוחים (12:00) כל אחד חזר איזה שיחה מש"ק האחרונה, והוסיף נופך מדילייה: לכתחילה אריבער, התקשרות, ופרצת, און אלע גוטע ענינים.

ב-3:30 (בלילה) או קודם, יצאו לרקוד בבית אגוח"ח 770, וניגנו שם הניגון (בלי מלים) של חיילי אדוננו (שבוע שעבר החלו לנגן את זה אצל אד"ש ועודד השירה) והי' א לעילא'דיקער מצב רוח, ובשמחה רבה.

חזרנו לישיבה והשחר הפציע.

שידור [התוועדות י"ג ניסן]. מאה ועשרים שנה כו' [מאז תרכ"ו]. י"ג בגימ' אחד, אחדות כו'.

מאמר כעין שיחה ד"ה כי ישאלך בנך גו'.

י"ט ניסן

שיחה לילדים: ביעור חמץ - סור מרע; אם כסף תלוה גו', גמ"ח בגו"ר - ועשה טוב.

המעלה ד"ותן ברכה" אינו קשור בשום טרחא להמשכת הברכה.

כל המברך מתברך, לכל אלו שברכו כו' [בקשר ליי"א ניסן].

תשמ"ו - ירושלים [תורת אמת, או בביהכ"נ בשיכון חב"ד?]

כ"א ניסן

סעודת משיח. דיבר בתחילה ע"ד הפצת המעיינות כו' רב"ז [= ר' בנימין (ברא"מ) זילברשטרום] שי'. ואח"כ התוועד הרי"י שי' אופן.

[תוכן דבריו:]

שליח עם יי גימ' משיח כו'.

בעיקר עבודת המוחין.

אחדות ישראל, כל מה שקורה עם השני קורה לו. למעלה מאהבת ישראל.

כל הגילויים דש"פ נמשכים, נאר דער פערד זעט עס ניט [=אלא שה'סוס' אינו רואה זאת]. אין ל'סוס' להתערב אין מענטשישע זאכן [= אין לסוס להתערב בענינים של בני אדם]. אז דער פערד איז א פערד איז דער מלאך קיין מלאך ניט?! [האם משום שהסוס הינו סוס - המלאך אינו מלאך?!]

[ניגון] ניגון דביקות לאדמוה"ז, דר"ה.

מידע מודיעיני בעיצומה של התוועדות

ההתוועדות דלהלן, שנערכה מיד לאחר הנחת אבן הפינה ל-770 בכפר חב"ד וההתרגשות שהכל היו נתונים בה, נחשבה לאירוע דרמטי שבו נחשפו סודות כמוסים. בתקופה ההיא איש לא חלם שבתוך שנה יתחילו ניצני השינוי המדהים בברית-המועצות. הרב קפלן ע"ה [מסתמא לאחר אמירת "לחיים" ובמטרה להראות לנוכחים זווית לא ידועה במנהיגותו של הרבי] ריתק את הנוכחים כאשר סיפר על פגישותיו עם החיילים האלמונים של הרבי מאחורי מסך הברזל, וההקשבה היתה יוצאת מן הכלל.

הדברים נכתבו כראשי פרקים, ולא נערכו אח"כ, כך שבחלק מהדברים הכוונה לא מובנת. בכל זאת, השארנו את הדברים כפי שנכתבו [עם תוספת הסבר בכמה מקומות] לשלמות המסמך, ועבור ההתרשמות הכללית שעולה מהדברים.

והחליט גם לספק בשר [= בקר] ולקח מגוי בעל רפת, ושוחט שם, ועובדים כל הלילה ובבוקר שולחים לכל אנ"ש.

אשה [יהודיה] שהיתה קונטר-רבולוציונרית בגלוי נשלחה ל..(?) בית (בשבת כו') ? משאית (מעשה נסים).

פרופי בלאק, קידוש לבנה.

בדיקה במכס פא"פ. מטילים אור עמום מיד כשירודים מהמטוס, וכעשר[ה] מהמשטרה עומדים מול, רק כדי להוסיף ל"הרגשה הטובה". בדיקה יסודית. נקי "דריי אותיות" ק.ג.ב. [= כך נקרא הק.ג.ב. בשפה המחתרנית (- באידיש): "שלושת האותיות"].

[להלן התירוצים המקוריים שהוסברו לאנשי המכס באשר לצורך בתשמישי הקדושה:]

הסכינים לחתוך את הנקניק.. והאבנים לחדד את הסכינים, המזוזות ורצועות בשביל להחליף [= המזוזות הרבות בשביל להחליף את המזוזה האישית, והרצועות הרבות בשביל להחליף את רצועות זוג התפלין האישי] אם ייקרעו וכו'... ספרים הביאו במידה שיכולה להיות גם לשימוש פרטי.

ב"ה.

ר"פ מהתוועדות ר"ל [שי'] קפלן.
כ"ו טבת מ"ו. "בית מנחם".

איזי קגן- הדוגמא של "לכתחילה אריבער" שם. (איזיק כהן, לנינגרד – [= "הסבר" ידעני של הכותב, בזמנו. הכוונה כמובן, לרב יצחק שי קוגן]).

בתו מתחמקת איכשהו מהבי"ס למוזיקה בשבת, וא' המורות יודעת ומעלימה עין. הטקס ביום ששי כו'. (?)

קושיא [= שאלה שנשאל הרב קפלן] בנוגע לנט"י כו'. (?). בחור מפילדלפיה שהתקרב. השידוך.

"איך אוכל לבוא לאה"ק כשאני יודע רק תו"א [תורה אור]" כו"י [= כנראה דברי א' המקורבים].

צעיר א' בקיוב – שם ההאזנות והמעקב חמורים, משא"כבמוסקבא – עוקבים אחריו כל הזמן. יחידי מבין יותר מ-100 אלף יהודים שאינם שומרי תומ"צ כו'. למד שחיטה תוך שבועיים. קושייתו [= לרב קפלן]: נהר כו' [= כנראה כיצד לנהוג בקשר לטבילה וכו'].
א.ק. [= איזה קוגן] שחט בביתו במטבח עופות,

ספרים שנשארו בקונסוליא.

בשתי מזוודות [כבודות] עשה [הרב קפלן] עצמו כאילו קלות [ואין בהם דברים משמעותיים].

[ב]אינטוריסט [= האירוח הסובייטי הכפוי של התיירים לצרכי מעקב] מקבלים את כל הכבוד וכו'.

א' [תייר] שנסע וחנה באמצע [הכביש] בשבת וכו' [= כנראה מפני כניסת השבת]. מיד עלו והגיעו למקום, ואמר: הרי יש חופש דת... ואמרו לו: אבל לא נגד החוק שאסור לעצור וכו', ואעפ"כ עזבו אותו.

בביהכ"נ [ארכיפובה] במאסקווא יש מיקרופון וסוגרים [הק.ג.ב.?] את ביהכ"נ הקטן [= הכוונה לביהכ"נ הקטן שנמצא בתוך הגדול] כדי שיתפללו בגדול. בחורף (?) עשו מנין בבית. אורחים? לשבת.

קבוצה של בעלי תשובה של [...] מחדירים להם שנאה נגד ליובאוויטש, אע"פ שמן הסתם אינם קולטים הרבה וכו'. דחפו גם לביתו של א.ק. תמונה של ר"מ פיינשטיין, והם סיפרו שאמרו להם המתנגדים שהם רבותיהם וכו', ובבית אחר – תמונה של רי"ק (יחד עם תמונת אד"ש על הקיר).

אשה א' נוסעת למקוה משך החורף (כשהנהר קפוא) 1500 ק"מ, ועולה לה כחצי משכורת כו'.

יש הנוסעים בשבת לביהכ"נ ברכבת [= הכוונה לטראמוואי או לרכבת התחתית, שעוצרים בכל תחנה], ע"פ היתר רמ"פ [הרב משה פיינשטיין]. אנ"ש אינם נוסעים והולכים ברגל 3-4 שעות. בסוכות הולכים בחג לביהכ"נ כמה שעות גם כדי לאכול סעודת חג ומביאים אוכל מראש.

געצ'ע וילנסקי [ראה אודותיו "בתוך הגולה" עמ' 293-294] עושה את עצמו עובר-בטל, יוצא מביהכ"נ, רומז להם ללכת אחריו, עד שם (?) התוועדו קצת כו'. אינו חשוד שם. הוא איש הקשר (הוראות אד"ש). מטלפן הרבה [= למזכירות הרבי? או לאנשים שמתקרבים].

הגבאים בביהכ"נ [= גבאים 'מטעם' וכן הרב 'מטעם'] משגיחים על כל אחד. [אנשים] רק נותנים שלום עליכם כו' [לתיירים]. לפי החוק אסור פולחן דתי, רק בביהכ"נ [מותר], אבל לא בבית, אלא אם כן מתרצים שזה לימוד היסטוריה כו'.

ישנם כמה בחורים מגיל 17-עד 25 בערך שפחות או יותר מבינים דף גמרא, מאמר חסידות כו'.

מוטל דער שוחט [ראה אודותיו "בתוך הגולה" – שם] במוסקבא, נסע לדאוג לבשר. קפץ על הספינה.

ישנו רופא שנעשה מוהל ונוסע ממקום למקום ועושה ברי"מ.

ברנובר מתקשר פעמיים בחודש כו'.

[כשהיה הרב קפלן באחד הבתים] נכנסה אשה [מאנ"ש] ואמרה שהק.ג.ב. נמצאים למטה. כשיצאו מהבית, סקרו אותו [היושבים] בגייפ.

א' שמסתובב ושומע מהקרעמלינכו' מחשבים (?).

טיביליסי, ייערעוואן (ארמניה), מנינים של אנ"ש. בטיביליסי א' גם? מנהיג וכו'. נשפט ל-10 שנים. שנה וחצי. שביתת רעב, והועיל. בזמן האחרון, ושוב קרה כן.

א' נסע על פני מאתיים עיירות ובדק את המצב בדיוק והעלה על הכתב ונשלח לרבי, ולכל אלו שצריכים כו'.

בליובאוויטש נשאר בית א', ובו דרות כמה זקנות. באוהלים מבקר א' אחת לשנה או שנתיים.

עזרת אחים בנ"י. עוזרים לאלו שאיבדו פרנסתם ולאסירים. ? קסטה אידיש, שיחות עברית.

מסרו דו"ח [לרבי] מהבוקר עד הערב [בכל יום שהיו שם], פרטי פרטים.

[עוד שתי שורות לא ברורות].

זיכרונות מאבות המשפחה

– סע, אבל בלי ברכה.

(קנה לכתחילה חלקת אדמה בארץ, והתגלגל מפתח תקוה למקומות אחרים, עד שגרו משך זמן במשמר הירדן והיו שם כל המחלות וכו', ונסעו למטולה ושם הי טוב).

[הוא] הי גם מקובל, ויצא פ"א והסתכל השמימה, ואמר שע"פ מה שנראה מדברי הנביאים וכיו"ב צריכה לפרוץ מלחמה, ע"כ הוא מציע לכל הילדים שיעזבו. רמ"ז [= בנו ר' משה זלמן] נסע לאוסטרליה [בשנת תרע"ג]. שאר הבנים נשאו [= האח ר' בערע היה כבר באוסטרליה לפני כן]. ואחר זמן פרצה המלחמה [= מלחמת העולם הראשונה], ונודע שכבר באו התורכים לראש פינה לקחת לצבא, והתחבאו. ואחרי יום א' הופיעו גם במטולה וחיפשו אותם. הדוד שמואל נשאר, כי לא היו לוקחים אותו לפי גילו, ועינו אותו במכות שיגלה היכן נמצאים השאר. [לפי המסופר ב"א"א של אוסטרליה" אירוע זה היה מוקדם יותר בכמה שנים].

בפרעות תר"פ נסעו כולם לטבר"י. בשקוט הפרעות חזרו כולם, אבל הרי"צ נשאר [בטבר"י]. [בשנת תרפ"ו] בשמח"ת רקד בהקפות בשמחה רבה ועצומה, ומרוב הריקודים קיבל חום ונפל למשכב. (אברהם הי שם). ואז כבר הי בלי הכרה, וכמה ימים לפני הסוף פקח את עיניו ושאל כמה ימים נשאו עד יום ששי שעה 1:00 בצהריים, וענו לו כך וכך. כשהגיעה השעה הני"ל, אחז ביעושה שלום, ואח"כ נפטר. ומ"כ בעיה"ק טבר"י.

ב"ה.

מוצש"ק בחוקותי מ"ו. מפי הר"ר יוסף פייגלין ע"ה

כשהי רי"צ בן 40 בערך (תרל"ט בערך) חלה במחלה קשה והרופאים אמרו שיש לו רק עוד ששה חודשים לחיות, והלך לרופאים במאסקווא בפטרבורג ובמינסק ולא עזר דבר. וכתב לכ"ק אדמוהר"ש, וענה לו, דו ביסט דאך א שאר-בשרי, איז קום אהער-צו [= הרי אתה קרוב-משפחתי, בוא אלי!]. ונסע אליו והכניס לו הרעצעפטין [= המרשמים, הערכות הרופאים?], והשעין ראשו על ידיו הק', וקרא כ 4-5 רעצעפטין בעיון רב, ואח"כ אמר: דאס איז גארנישט. הער וואס איך זאג דיר, זאלסט עסן יעדן טאג א געבראטענע שטיקל פלייש, און גלייך נאך דעם זאלסטו טרינקען סמעטינע [= זה שום דבר! אכול כל יום חתיכת בשר צלויה, ומיד לאחר מכן תשתה סמעטינע! (=שמנת, או משהו דומה)]. רי"צ שהי רגיל להתפלל כל יום 4-5 שעות חלשה דעתו ושאל על זה את השמש [=הגבאי] וביקש שישאל שוב שמא לא שמע טוב, ואמר השמש שמה שהרבי אומר אין להרהר אח"ז, אבל בכ"ז ישאל שוב. ונכנס ושאל, ופנה אדמוהר"ש לרי"צ ואמר לו: האסט גוט געהערט [= שמעת נכון...], ותעשה כן ויעזור לך. כעבור שנה הבריא לגמרי.

רצה כמ"פ לנסוע לאה"ק וכתב לאדמוהר"ש ולא קיבל תשובה, עד שבפעם האחרונה קיבל תשובה: ווילסט פארן פאר [= רוצה הינך לנסוע

מפנקסי הכתום

סיפורים קצרים ששמעתי בישיבה מפי ר' מענדל פוטרפאס ע"ה, ומחסידיים נוספים בכפר חב"ד

מאחר שהיתה זו עיר גדולה ומודרנית כו', ואמר אז שאעפ"כ מי שיפול לו מח"ז - שלא ידמה בנפשו שאינו שייך לזה כלל וזה רק בגלל הסביבה, אלא שידע שיש לו איזה משיכה לזה.

מפי ר"ג שי' ונקרט
ששמע מר"י שי' לנדא
[= הרב יעקב לנדא ע"ה]

ה. באיזה מאמר של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע כתוב בנוגע לגלגלים שאין להם דיעה והשגה כו', וכותב "וצ"ע ברמב"ם" שכותב שהם בעלי דיעה והשכל כו'. אז היו חסידים שפירשו שצ"ע מהרמב"ם שסותר כו', ויש שפירשו שצ"ע ברמב"ם, היינו שודאי כן הוא כאשר כ"ק אומר, וצ"ע מש"כ הרמב"ם...

מר"מ [שי'] פוטערפאס

ו. כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע היה מחמיר מאד בשרוי' בפסח, ובכל פעם שהי' נוטל הכף מהמרק הי' מנגב הכף, והי' שם מישהו ושאל לשם מה החומר הזאת, וענה כך: כמה חנויות יש בעיר? וענה 50, וכמה גנבים יש בעיר? וענה 5. וכמה שומרים? וענה 50. שאלו כ"ק בשביל מה צריכים ל-5 גנבים כ"ק הרבה שומרים, הלא מספיק שומר א' לכל גנב? וענה, נכון, אבל אי אפשר לדעת מהיכן יבוא הגנב, ענה לו כ"ק: כמו"כ כאן. וד"ל.

מר"ז שי' לנדא

ז. בזמן המחלוקת בין אדמו"ר לכל אלו שחלקו עליו, בין מן המנגדים ובין מתלמידי הה"מ שסברו שכבוד אלקים הסתר דבר כו', והי' המחלוקת בעולמות עליונים, ונודע הדבר לצדיקי אה"ק שראו זאת, ושלחו המקובלים את א' המקובלים שהי'

א. מיד בהסתלקות כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע בתר"פ נסע מיד החסיד ר' זלמן משה ע"ה לראסטאו ברכבת, על אף שהי' אז סכנת נפשות, שהיו זורקים יהודים מהרכבת, והגיע לראסטאו ומיד כשהגיע וראה שם את כ"ק אדמו"ר הריו"צ נ"ע, דחף לידו פ"נ ואמר: איך וויל ניט זיין אפילו איין מינוט אָן א רבי! [= איני רוצה להיות ללא רבי אפילו רגע].

מדודי ר' ישבעם שי' סגל.

ב. אחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מוהריו"צ נ"ע לא הודיעו לר' זלמן משה מיד עד"ז, אבל מיד כשנודע לו, כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והוא היה אז משותק כמעט לגמרי. כשהגיע המכתב [= מענה] מכ"ק אד"ש - קם על רגליו... ובנטלו את המכתב נתן צעקה: איי רבי!

מדודי ר"י שי' סגל

ג. בזמן הבעש"ט נשרף גיהנם.. ולקחו הג"ע הישן ועשו ממנו גיהנם, ובנו ג"ע חדש. והביאור בזה, שקודם התגלות החסידות היתה הדיעה שג"ע הוא תענוגים גשמיים, וכשנתגלתה חסידות התברר שג"ע הוא השגת אלקות, צדיקים יושבים ונהנין מזיו כו', וע"כ מהג"ע הישן עשו גיהנם, היינו שכל תענוגים גשמיים הם גיהנם כו', ובנו הג"ע החדש, היינו שג"ע הוא השגת אלקות. וד"ל.

מדודי ר"י שי' סגל
ששמע מרש"ח קסלמן ע"ה

ד. כשיצאו מליובאוויטש ועברו לראסטאו, אז בזמן הראשון דיבר כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע כמה שיחות בנוגע לשמירת המחשבה והעיניים כו',

לכל אחד], וזהו כי אתה שומע תפלת כל פה.

מר"ג שי' ונקרט ששמע מרש"ח קסלמן ע"ה.

יב. פעם הגיע הבעש"ט לאיזה בית, כמה דקות לפני שהבעש"ט נכנס נפטרה האמא [ל"ע] והיתה מונחת על הארץ, ואמר הבעש"ט, היי, דו! שטיי אויף, און קאך מיר א וועטשערע. [= היי, את! קומי ובשלי לי ארוחת ערב...]. הנ"ל שמע את הסיפור מאיזה זקן, וכשהי' אותו זקן גומר את הסיפור הי' בוכה וממשיך, און זי איז אויף געשטאנען און גיקאכט די וועטשערע. [= והיא [אכן] קמה והכינה את ארוחת הערב]..

הנ"ל [ר"ג שי' ונקרט]. מקובל איש מפי איש.

יג. כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע הי' מפסיק לפעמים באמצע מאמר ואומר לעצמו בלחש קצת זמן ואח"כ ממשיך. ושאלו אותו על כך זקני החסידים, וענה: בכל מאמר יש מספר מסויים של כך וכך (צירופי) אותיות ולכן כדי להשלים המספר הנ"ל - אומר גם לעצמו.

מפי ר"מ [שי']

יד. ר"מ [שי'] שמע מסבו שהיו מחסידי אדמו"ר מהר"ש, שהיו חוזרים המאמר לא פחות מ-50-30 פעמים ולפעמים כמה מאות פעמים. ושאלו ר"מ איך שייך הדבר, וענה, תחשוב את המאמר כל יום קודם התפלה ואזי במשך שנה יהי' לך כמה מאות פעמים.

מהנ"ל

טו. ר"י פייגין ע"ה נכנס פעם לכ"ק אדמו"ר הריו"צ נ"ע ושאלו ע"ד איזה מאמר שלא תורצו בסוף - הקושיות, ואמר לו כ"ק: אויב איך וואלט געווען א מגיד וואלסטו מיר ניט באצאלן דמי מגידות [= אילו הייתי מגיד - לא היית משלם לי דמי מגידות...]

מפי הנ"ל

טז. ר"ד האראדאקער בסוף ימיו לא הי' עושה אתכפיא באכו"ש (היינו שלא הי' מתענה תעניות

איש רוחני לתהות על קנקנו של כ"ק אדמו"ר הזקן, זה שכל העולם רועש סביבו, והגיע אחר ג' חודשים שנסע בספינה, והגיע קודם כל להאמיל לר"א האמליער, ושאלו ר"א למטרת שליחותו, וענה שבא לבחון את אדמוה"ז, ואמר לו ר"א שבדרך חזרה יכנס אצלו ויספר לו מאי הוה.

ונסע לליאזנא. אחר זמן קצר חזר להאמיל ונכנס אצל ר"א, ושאלו ר"א, היית אצל כ"ק ביחידות? וענה שלא, ושאלו: האם לא הרשו לך להכנס? וענה שלא הי' צריך לזה, כי שמעתי קרה"ת מאדמוה"ז וראיתי שלא החסיר שום פרט מכוונות כל המקובלים הראשונים והאחרונים (רמ"ק והאריז"ל), ועם זה לא היה חסר אפילו מתג אחד בטעמי המקרא.

מר"מ [שי']

ח. כ"ק אדמו"ר נ"ע אמר לחותנו של ר' ישראל נח ע"ה [בלניצקי], שמעיד עליו שאפי' כשהוא לבדו בחדר הוא ירא מהקב"ה.

ט. איזה גוטער איד ראה על רי"מ בעזפאלאו נ"ע שהי' עוסק בעבודה, שהוא מגיע מפתחה של גיהנם. והביאור בזה, שעבודתו היתה באופן של תשובה כל ימיו, יציאה ממדוה"ג, שזהו"ע פתחה של גיהנם.

מא' הת' שמע מר"ש [שי'] פלדמן

י. הרחמ"א [שי'] חאדאקאו בשנים הראשונות הי' מתפלל קרוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ולפעמים הי' מתחיל באמצע לנגן בקול את הניגון של הפאלטאווער רב (רי"מ) מבלי להרגיש מה סביבו.

מהנ"ל [ר"ש פלדמן ע"ה]

יא. אצל הבעש"ט היו נכנסים כמה עשרות אנשים ונשים פשוטים והיו כולם מדברים במקלה, זה מבקש על הפרה וכו', אח"כ הי' עונה מענה א' שהי' בו תשובה לכאו"א. כשרש"ח קסלמן ע"ה הי' מספר את זה הי' מסיים, היינט מכש"כ דער אויבערשטער אז ווען א פאר מיליאן אידן דאוונען צו עם, הערט ער אויס יעדן איינעם [אם-כן, כל-שכן הוא כאשר מיליוני יהודים מתפללים לה' - הרי הוא מקשיב

כג. ר"י מתמיד הי"ד אמר: מש"כ בתניא 'ומכאן יש להבין שגגת מקצת חכמים בעיניהם' - שדווקא מצד חו"ב ["חכמים בעיניהם"] אפ"ל סברא כזאת [=להבין את הצמצום כפשוטו], אבל מצד הדעת ש[היא] בנש"י דווקא - אינו שייך.

רמ"ז [שי'] גרינגלאס (בקובץ אה"ת)

כד. בא' השנים כשביקש כ"ק אדמו"ר שליט"א שישירו מזמרת הארץ, התחיל ר"א [שי'] לידר (להקפה שביעית) איזה ניגון של קרליון. פתאום הרצינו פני אד"ש ואמר "דאכט זיך אזמ' זינגט דאס אין לעו"ז" [= כמדומני ששרים את זה בלעו"ז], ואח"כ הוסיף: "נו, מסתמא איז דאס שוין לאחר הבירור" [= מסתמא זה כבר לאחר הבירור..], והורה [= ובכל זאת הורה] לנגן ניגון אחר.

מא' הת' ששמע מר"א לידר

הערה של חתנו הרה"ת ר' אפרים גולדברג:

"השיר הוא: עוזר דלים הושיעה נא, שהשומר הצעיר בארץ חיברו לזה מילים אחרות... ואז נהיה שקט ב770 וחותני ר"א לידר התחיל לשיר את 'הושיעה את עמך' לפני הרבי אורו, וסימן בידי הק' והקהל התלהב מאד. שמעתי מפיו".

כה. בתו"ת (נעוול?) הי' שם חסיד אדמו"ר מהר"ש ר' ישעי' שפירא שהי' גובה מעות בשביל תו"ת. ושם בביהכ"נ היו שם כעשרים מנינים (חיובים) והי' אוסף אצל כל המנינים, ואח"כ הי' נעמד להתפלל והי' מתפלל כשעתיים ויותר, ופעם שאלו ר"מ [שי'] מה [מדוע] מתרגש כ"כ בתפלה, וסיפר שהי' אצל כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע ביחידות (והיו יחידויות קצרות ואדמו"ר מהר"ש הי' אומר: לך לשלום, לך לשלום), וכשנכנס ביקש שהשי"ת יעזור לו שיתפלל כדבעי, ואמר אדמו"ר מהר"ש: "רחמנא ליבא בעי", והראה על לבו, "די הערצעלע, די הערצעלע". ומאז [סיים ר' ישעי' את סיפורו] כל פעם שנעמד להתפלל [הרי הוא] מרגיש שעומד לפני המלך.

כו. בתחלת הנשיאות כשהחל אד"ש להוציא לאור

וסיגופים), והאתכפיא שלו הי' בדקדוקים בנט"י ובקשעהמ"ט.

יח. בליובאוויטש לא היו הולכים למקוה כ"י אלא בב' וה' ועד"ז, והיו תמימים שהיו רוחצים כ"י פאותיהם במים כדי שביום שילכו למקוה לא יהי' ניכר עליהם (כי יחשבו שרק הרטיבו הפאות).

מר"נ [שי'] כהן [ר' פאלע כאהן ע"ה]

יט. כ"ק אדמו"ר אמר פעם לר"ש גורארי: איר קענט מיר נאר פון אינדערפרי ביז ביי נאכט. [= אתם מכירים אותי רק מהבוקר עד הלילה..]. וד"ל.

מהנ"ל

כ. חסיד א' נכנס פעם להצ"צ ושאלו, שהרי כתוב במדרש שקראו ליעקב קל, א"כ, האם הקב"ה יכול לברוא עוד א' כמותו. וענה לו: ער קען דאס, ער קען דאס, אבער דו וועסט דאס קיין מאהל ניט פארשטיין! [= הוא יכול, הוא יכול, אך אתה לעולם לא תבין זאת]. ושילחו מעל פניו.

מר"ג שי' ונקרט ששמע מרח"ש ברוק ע"ה

כא. רח"ש ברוק הי' גר באוקראינה, שם היו חסידיו פולין, והיו שם נכדי הרה"צ מרוז'ין, וסדר עבודתם ב"טיש" הי' שהצדיק הי' יושב ושותק וכולם היו שותקים ולא היו מנגנים והי' מביט בפניו כאו"א וזה הי' משנה אותו, ואח"כ היו כולם קמים. פעם נכנס שם איזה איוואן זקן, כשיצא שאלוהו מה ראית, וענה: ראיתי א' שותק וכולם מקשיבים.

מר"ג שי' ונקרט ששמע מרח"ש ברוק ע"ה

כב. ר"י מתמיד הי"ד הי' צם ימים שלמים. פעם בהיותו בחור נפל על איזה עץ מרוב חולשה. כשהקימו אותו, אמר: דאך הייסט דאס, דאך הייסט דאס (כך הי' דרך דיבורו), אז עס פעלט אין די רביעית דם שהנפש תלוי' בו... [= זאת-אומרת, זאת אומרת, שחסר ברביעית דם שהנפש תלויה בה].

מר"מ [שי']

בערך הביט על השעון ואמר מ'דארף זאגן א מאמר (או: זאגן חסידות) (וניגנו וכו') והחל לומר המאמר אבל לא הי' מובן כי דיבר מאד לא ברור מריבוי המשקה, ואמר קצת ואח"כ שוב חזר לראש המאמר ובהתחלה הי' מעט לא ברור אבל תוך כמה רגעים נהי' טוב, ואמר חסידות כג' שעות, טיפע השכלה (כנודע שהמאמרים הראשונים היו כג' או ד' שעות).

מפי הר"נ [הר' נחום ע"ה] גורעלניק

לא. חאנע מאראזאוו, התאונן עליו המשפיע שצריך להפסיקו מעבודתו, ווייל ער וועט אויסוויינען די אויגן. [= כי עיניו ייפגעו מריבוי הבכיות].

(לא זכור מה הי' בסוף).

מר"מ [שי']

הערת הרב אורי ליפשי:

פעם ר' חוני היה ביחידות והרבי הרש"ב אמר לו: גלייב מיר, העביר ה' חטאתך] [= האמן לי, העביר ה' חטאתך]. ואז קצת נרגעו בכיותיו.

לב. פעם יצאו ר"ד [שי'] חן וחברו (בליל י"ט כסלו) לחפש התועדות, והגיעו לביתו של רז"מ [ר' זלמן משה] ע"ה, שמא יהי' שם וכו', וראוהו יושב רכון על ספר חסידות ומעיין בהעמקה וכולו נוטף זיעה, והי' זה מאוחר מאד בלילה.

מר"ד [שי'] חן

לג. ר"י פייגין ע"ה נכנס אחר שבועות לכ"ק אדמו"ר הריי"צ, ואמר לו כ"ק אדמו"ר: באמת האט געדארפט זיין יעצט די עבודה פון מרירות, נאר אז מ'קומט גלייך פון בארג סיני - ווי קען מען?! (הל' בערך) [= באמת היתה צריכה להיות כעת עבודת המרירות, אבל כשמגיעים ממש עכשיו מהר סיני - איך אפשר?!]

ואמר אח"כ ר"י שכש"ק אמר זאת (אז מ'קומט פון בארג סיני) הי' [= ר"י] נרעש, והי' נדמה לו כמו

ספרי רבותינו נשיאינו בריבוי, שאלו זקני החסידים את אד"ש ע"ז, וענה שרוצה להגיע לתרי"ג ספרים, שאז לכ"א יהי' לכה"פ ספר א' שיעניין אותו (ששייך לו).

מדודי הר"י שי' גינזבורג

כו. ר"ש צאשניקער חסיד אדמו"ר (והבעל מנגן אצלו) הי' מסתובב ברחוב עם הכינור והי' מנגן ניגונים.

מהנ"ל [הרב ר"י גינזבורג]

כז. פעם, הביא מישהו לאד"ש קיטל של רלוי"צ בערדיטשווער, וראה אד"ש שזה נקי ביותר ושאלו מדוע זה, וענה שכיבס את זה, ואמר אד"ש אבער דאס איז דאך דער עיקר, די שווייס און די טרערן [= אבל הרי זה העיקר - הזיעה והדמעות].

מא' הת' ששמע מר' י. כהן

כח. רש"ח [= קסלמן] הי' בתש"ל אצל אד"ש ושאל את אד"ש על א' שהי' חושב כשעה חסידות, האם להפסיקו כי אין זה לפי ערכו. ואמר אד"ש: כשעושה דבר טוב - למה להפסיקו.

כט. פעם היתה התוועדות אחרי שנסע כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע מרוסיה, ודיבר שם ר"י מתמיד על החלישות שנעשתה בעסק החסידות (מחמת שנסע כ"ק וכו'), ואמר שמי שלא יבוא ללמוד חסידות לא יוציא את שנתו [ר"ל], ולמדו כל אותו חורף חסידות בחיות.

מר"ד [שיחי] חן [ר' בערקע חן ע"ה]

ל. בשמח"ת תרפ"א (לאחר מעריב?) ישב כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע להתוועדות ולקח המון משקה בצורה לא רגילה כלל, ודיבר דברים נפלאים וכו', וקראו לאמו הרבנית שטערנא שרה נ"ע שתבקשהו שיפסיק וביקשה ממנו, וענה לה יע מאמע בסדר וכו' והלכה, והמשיך לשתות המון וחששו וכו' ושוב קראו לרבנית נ"ע ושוב הי' כנ"ל, והמשיך לשתות ונעשה דיבורו קשה לא ברור. ב-9:00 [בבוקר?]

שכ"ק מגיע מעולם אחר.

גוט... [= כן, אני זוכר את הלבבות של בערל שילם,
הן היו טעימות מאד]...

מר"מ [שי']

לד. פעם באיזה התוועדות אמר מישהו: "ר'
יחזקאל דער מנהל-פועל" [= "ר' יחזקאל [פייגין]
המנהל-פועל" [של תומכי תמימים]]. ושמע זאת
כ"ק אדמו"ר הר"י צ"ע ואמר: דער מנהל-פועל
בין איך (ושם ידו על חזהו); דאס וואס איך האב
באקומען פון טאטן גיב איך קיינעם ניט אפ; חאטשע
איז א סגן..

מר"מ [שי']

לז. ר"א פערסאהן מחסידי אדמו"ר מהר"ש נ"ע
הי' לובש בגדי עשירים, והיו לו ג' חליפות וג' סוגי
כובעים, צילענדער וכו', והי' מסתובב בחלונות
הגבוהים וידע הרבה שפות והי' לובש כל הזמן
כפפות על ידיו, והי' עוסק באיזה מסחר חשוב כמה
שעות ביום ושאר הזמן הי' יושב ולומד כל היום
נגלה ודא"ח. אדמו"ר מהר"ש נ"ע אמר עליו "זיינע
קליידער קלעפן צו אים ווי ארבעס צום וואנט" ... [=]
הבגדים שייכים אליו - כמו ארבעס לקיר]...

[= המנהל-פועל הוא אני; מה שקיבלתי מאבי [=]
תפקיד המנהל-פועל] אינני מוסר לאף אחד;
חאצ'ע הינו הסגן..

מר"מ [שי']

לח. פעם הגיע ר"א [פערסון - מהסיפור הקודם]
לליובאוויטש ובחר 6-7 מטובי התלמידים שיהיו
אצלו במקום מגוריו ויהיו סמוכים על שולחנו,
ובינתיים ילמדו גם מהנהגתו וכו'. ביניהם הי' חאנע
מאראזאוו, הוא הי' במרירות בתפלתו וכו' אבל
כלפי חוץ הי' כל פעם עליז וגלייך ווערטל וכו' [=]
אומר בדיחות].

מר"מ שי' [ע"ה]

לה. פעם כשלימד ר"י מתמיד הי"ד תו"א דרושי
מג"א, ושם כתוב: לא הי' בלב א' לכפור בה, הי' שם
חסידי של אדמו"ר מהר"ש נ"ע ואמר בהתפעלות,
דער רבי האט געווסט וואס האט זיך געטאן פאר
צוויי טויזנט יאהר בא יעדערן אידן אין הארצן [=]
הרבי [אדה"ז] ידע מה נעשה בלבו של כל יהודי
לפני אלפיים שנה]...

בין התלמידים הי' ג"כ 'פלדש' א' (ע"ד שכתוב
"את פלדש ואת ידלף", ואם חסר פ' של פלדש הרי
כל הס"ת פסול וכו', אבל הוא פלדש...) ור"א שם
לב שהנהגתו בהלכו ברחוב אינה כראוי לתמים וכו'
בעוצם עיניו וכו'. והי' נוהג להתוועד עמהם כל פעם
כשגמר ללמוד איתם חסידות, ולא הי' מדבר חריף
רק בנחת וכו'. ודיבר על אודות הענין הזה, והבחור
תפס שמכוונים הדברים אליו, ואמר לו, "זזה שאתה
נותן יד לפריצות"?! [= לנשים הגויות שעמם עשה
עסקים] [ור"א היו לו כפפות - כנ"ל], וענה לו: די
חסרונות דארף מען זיך ניט אויסלערנען פון מיר...
[= את החסרונות לא צריך ללמוד ממני [לחקות
אותי]]...

וביאר זאת ר"מ [שי'], דלכאורה אדמוה"ז לא
בא לנבא מה הי' לפני אלפיים שנה, אלא הענין
שאדמוה"ז הכיר והבין את האופי של היהודים אז,
וממילא הבין שלא הי' בלב א' מהם לכפור בה'.

מר"מ [שי']

לו. בתרפ"ט הי' הר"ה הראשון אחרי שהרבי הר"י צ"
נ"ע נסע מרוסיה והי' כבד על הלב, כי היתה שנה
הראשונה שלא שמעו התפלה של הרבי [בליל
ר"ה] וכן תקיעות. והי' רז"מ [ר' זלמן משה] הבעל-
תקיעה, וקודם התקיעות כיבד את ר"ש לעוויטין
בתקיעות ולא קיבל. בינתיים התכונן הוא לתקיעות
ברצינות רבה וכו'. באמצע שואל אותו ר"ש לעוויטין
האם זוכר ר"ה שנת רס"ג (או רס"ו) בליובאוויטש,
ונזכר והתלהב מאד ואמר: יע איך געדענק די
לאטקעס פון בערל שילם[ס], זיי זיינען געווען זייער

מר"מ [שי']

לט. רז"מ [= ר' זלמן משה] ע"ה כשהי' בא אליו
איזה למדן, הי' אומר לו: וועגן וואס ביסטו געקומען

דיבר איתו הרבה ואח"כ אמר הנ"ל: רק טענה א' יש לי על אדמוה"ז, מדוע שלח אותי לר"ש קארלינער.

והתשובה בזה, כי אדמוה"ז לא היה יכול לומר "אפשר איז פארט" וכו', ולכן שלחו לר"ש קארלינער.

מר"ע [= ר' עוזר] שי' אלפרוביץ, בשם ר"מ [שי']

מג. לאדמו"ר מהר"ש בא פעם יהודי א' וסיפר שחבירו שואל, היות וחטא כך וכך וכו' ומנה כל החטאים ומבקש תיקון. שאלו אדמו"ר מהר"ש: ומדוע הוא עצמו לא הגיע לשאול, וענה שמתבייש. אמר לו אדמו"ר מהר"ש נ"ע, הרי יכול היה לספר הכל ולומר אז דו האסט דאס געטאן... [= שאתה עשית זאת...]. כששמע זאת - נתעלף. ואח"כ נעשה בע"ת גמור.

מר"מ [שי']

מד. פעם בא לכ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע יהודי א' מיט א פולן זאק חטאים ועוונות [= עם שק מלא חטאים ועוונות] וביקש תיקון, ואמר לו הצ"צ שיאמר תהלים. והסביר לו הצ"צ במשל, שיש לפעמים שנחלה סוס במחלה מסויימת ומדבקות ואז צריך לסלק אותו, כי יכולים למות כל הסוסים שבכפר, ושולחים אותו ליער עד שנעשה טרף לחיות היער. אמנם לפעמים קורה שלפתע חוזר הביתה בריא ושלם, והוא כי ביער יש בין העשבים עשבי מרפא, ולכן כשאוכל את העשבים ופוגע בעשבים אלו ג"כ הרי הוא מתרפא, וכמו"כ בתהלים שיש מלים שיש בהם מרפא ותיקון, וע"כ יאמר תהלים.

מר"מ [שי']

מה. בא' השנים נכנס ר"נ נעמענאווע"ה לאד"ש, ואמר שהפצה וכו' מפריע ל"עבודה", ואמר אד"ש שאין זה כך, ואדרבה. ואמר אז אד"ש שתמיד צריך לחשוב דא"ח, 15 דקות ביום חול וג' שעות בש"ק.

א' הת' ששמע מר"מ [מר' מאיר ע"ה] פרידמן

מו. בזמן המלחמה באו הרבה חסידי פוילין לראסטאו, והי' כ"ק אדמו"ר הרש"ב מקרב אותם,

אהער - וועגן כבוד?! - דאס וועסטו ניט קריגן דא... [= לשם מה הגעת לכאן? לקבל כבוד? - זאת לא תקבל כאן...]

מהנ"ל [ר' מענדל ע"ה]

מ. בלויבאוויטש היו העובדים שהיו הצנע לכת וכו' והיו זורקים את הבשר תחת השולחן. פלעגט דאס א קאץ אדער א משכיל כאפן און עסן... [חתולה או 'משכיל' היו חוטפים את זה ואוכלים].

והיו כמה שהיו אוכלים את כל האתכפיא'ס של העובדים, והיו עם בייכאלאך [= בעלי כרס...]. והי' שם הסדר אשר הטבח הי' מביא הונדערט שיסאלאך מיט פלייש (ס'איז געווען גוטע עסן) [= מאה קערות-אוכל עם בשר (הי' שם אוכל טוב)] ומניח והולך, ומאה בחורים היו אמורים לאכול את זה, ומאחר שהעובדים היו מגיעים מאוחר אחה"צ - היו האחרים אוכלים כנ"ל.

מא. ר"מ דער אלטער [אמר]:

הונדערט שיסלאך - איך מיט חאצקל קענען דאך אליין אלץ אויפעסן [= מאה קערות-האוכל (שבמטבח הישיבה) - הרי אני וחאצקל (ר' יחזקאל הימלשטיין המשגיח) יכולים לבד לאכול את כולם], א"כ ודאי לא בשביל זה הגיעו מאה תלמידים לתו"ת..

מב. הי' פעם חסיד של אדמוה"ז שאדמוה"ז ראה שבטבעו אינו שייך לחב"ד, ושלחו לר"ש קארלינער. כשהגיע לר"ש קארלינער ראה אותו בדביקות מסתובב בחדרו ואמר: יונגערמאן, אפשר איז פארט פאראן א גאט אויף דער וועלט [= אברך, אולי בכל זאת יש אלוקים לעולם]. כך ג"פ.

ברבות הימים נפל האברך כו' עד שנשתמד ר"ל ונהי' שר וכו'. פ"א היתה איזה גזירה שהיו צריכים לבטל וכו' ובא אליו ר"מ ווילענקער ע"ה, ואמר לו: בוא נתוועד כאשר היינו אצל אדמוה"ז, ונכנסו חדר לפנים מחדר, וישבו שם על בקבוק משקה, ור"מ

נוסע למקומות הק' הרבה. פ"א הי' על ציון רשב"י במירון, והי' צריך להגיע האדמו"ר מבויאן להדליק, ולא חיכה והדליק הוא...

ופ"א מרוב התלהבות זרק את חולצתו שהיתה של אדמו"ר הקודם, לתוך האש...

מפי הנ"ל

נא. הי' בחור א' שהי' משרת אצל כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, והגיע לפרקו, ושאל אצל כ"ק, ואמר לו שישאל את אמו הרבנית. נכנס ושאל ואמרה לו על פב"פ. בתוך כך נכנסה אשת הרבי ואמרה הצעה אחרת. ונכנס שוב לכ"ק ואמר לו שזו אומרת כך וזו אומרת כך, ואמר לו: ניט און ניט די! [= לא זאת ולא זאת..] השידוך שלך נמצא אצל פב"פ המלמד מנעוול. ונסע לשם ומצא זיווגו.

אח"כ שאל [את הרבי הרי"צ], מדוע הי' צריך לשאול [את הרבניות] ואח"כ יגיד לו. וענה לו, יש אנשים שמלמעלה נקבע שהשידוך שלהם לא יהי' מיד פעם אחת, אלא יהי' ח"ו גירושין ורק אח"כ מגיעים לזיווג הנכון, לכן חסכתי לך כ"ז, ואמרו הם את שלהם ועשית את כל זה בקיצור.. וד"ל

מפי א' הת' - מר"י שי' [מר' יצחק ע"ה] ליפשיץ

נב. כשהי' כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע באה"ק והי' במירון, הי' שם מנין (= כעשרה) כהנים שעלו לדוכן בתוך המערה, והי' זה בפניו.

מר"י שי' כץ ששמע מרא"צ [שי'] [ר' אברהם הערש ע"ה] כהן

נג. אד"ש אמר לא' מאנ"ש ביחידות בנוגע [להליכת כהנים] לקברי צדיקים: דאס לאז איך פאר די בעלי הוראה אין ארץ ישראל [= את ההחלטה איך לנהוג בזה - אני משאיר בידי הרבנים בארץ ישראל].

הנ"ל [הר"י כץ ע"ה]

נד. פעם שמע האפטער רב [= ה"אוהב ישראל" מאפטא] שיש מוכסן א' שכל ברכותיו מצליחות, ונסע לברר כו' וראה שמתנהג כרגיל. כעבור כמה

והיו מקבלים ברכות וכו'. ונכנס הג' הרש"ג [= הגביר הר' שמואל גורארי'] ע"ה לאדמו"ר, ובא בטרונאי ע"ז [= שלאנ"ש אין מופתים וכו']. וענה לו אדמו"ר הרש"ב: מה אעשה, כשהם נכנסים ושואלים עצה וברכה במסחר וכו', אני אומר להם, והם עושים כך בלי שאלות ולכן הם מצליחים, ואצלי מחשבה ראשונה (או: מושכל ראשון) זהו מלמעלה, ולכן הם מצליחים. אמנם [אבל] אתם - מתחילים טענה' זיך [= להתווכח], ואז אני אומר עצה מהשכל, וזה כבר עצה כמו של כל אדם...

מז. השמש של כ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע הי' רגיל להכניס לו כל יום קודם התפלה כוס מים, ופעם אחת הכניס בטעות כוס ספירט, ונכנס בהכנעה אחר התפלה וביקש סליחה. אמר לו הצ"צ: אזוי? טאקע דער דאוונען איז געווען אנדערש... [= כך? אכן התפלה (הפעם) היתה שונה] ולא ידעתי מפני מה.

מא' הת' ששמע מר"י שי' [ע"ה] לייבוב

מח. ר"מ דווארקין ע"ה הביא פעם לכ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע כסא של גרף, ואמר לו אדמו"ר הרש"ב [בהתכווננו לר"מ]: 'גרף' ר"ת: ג.. [איני זוכר - כנראה 'געזונט'], רייך או פרום [= בריא, עשיר וירא-שמים]. ואמר ע"ז ר' מיכאל פעם, ג (געזונט, כנראה) בין איך, רייך - קיין זאך פעלט מיר נישט. פרום - צו פרומקייט איז קיין שיעור ניטא..

[= בריא - הלא הנני בריא; עשיר - הלא לא חסר לי דבר; ירא-שמים - ליראת-שמים אין גבול...]

מפי ר"ג שי' ונקרט

מט. ר"מ גורארי' היו לו ביאורים נפלאים ודקים מאד בדא"ח, ולא השאיר אחריו כמוהו. פעם נסעו אליו כמה מה'משכילים' של הישיבה, והטוב שבהם (ר"ז פ.) [= ר' זליג פלדמן ע"ה] איבד את הראש מעומק הדברים.

מפי הנ"ל

נ. ר' מיכאל דווארקין הי' דל שבדלים, טוב לב. הי'

ימים שאל אותו מה כחו, וענה לו:

[= לך הבא לי סיגריה; אתה תעשן ואני אצית את הסיגריה שלי ממך.. (ונעשן יחד) (- לא ברור אם מלים אלו נאמרו).

מר"ש שי' [ע"ה] פלדמן

[אמר המלבה"ד: ידוע שעישון אצל צדיקי הדורות לא היה לעישון גרידא. וכך יש גם להבין את המשמעות של העישון של הרלוי"צ עם הרבי, ושהרבי יצית את הסיגריה ממנו. וד"ל.]

נו. פעם ישב אדמו"ר הריי"צ נ"ע בהתוועדות, ושאל: ווער איז א פנימי? [= מיהו 'פנימי'?] ר' חאנע הי' בגילופין וענה: איך... [= אני], וענה כ"ק - געווען... [= היית..]

מהר"ש [ר' שלום ע"ה] פלדמן. והוסיף הר"ש: 'געווען א פנימי' זה גם דבר גדול...

נז. ר"ה פאריטשער אמר פעם: חסיד צריך לדעת ג' דברים, א. ללמוד חסידות. ב. לקחת משקה. ג. לעשן...

ומה שייך זה לחסיד?!

והסביר כוונתו, שכשיבוא מישהו אצלו פארייכערן א ציגאר [= להצית ממנו את הסיגריה], והוא יחשוב בו בזמן בענין של שמע ישראל, וועט אריינפאלן יענעם א הרהור תשובה. [= עי"ז יבוא אצל אותו א' הרהור תשובה].

ר"א שי' קוק

נח. הצ"צ נ"ע אמר להרה"ק הרב"ש שיצא מהצאצאים שלו (של הרב"ש) א' שיהי' דומה לו.

מא' הת'

נט. אדמו"ר אמר על רב"ש בגלל שלא לקח ע"ע הנשיאות [= הכוונה שלא לקח אדמורו"ת כשאר אחיו], ע"כ בתור בכור יקבל פי שניים, ועוד יגיע הזמן שיוודע במה.

הי' מוכסן א' שהי' רגיל לנסוע העירה והי' משקיע והי' מרויח כו'. פ"א נגמר לו הכסף והיו הפסדים וכו', ודיבר עם ידידו, ואמר לו [ידידו] שיקח שותף שיתן לו כסף ויתחיל להשקיע שוב וירויח כו'.

והלך ליער לצאת לסחורה, נעמד ליד א' העצים והחל לבכות: רבש"ע, אתה אינך מספיק שותף בשבילי?!

לפתע שם לב שיש מטבע תחת רגליו, וראה שזה מטבע זהב, והחליט לעזוב [רעיון?] השותפות והתחיל הכל מחדש בעצמו, ומה שהי' מרויח הי' שם בארגז - בקופה א' הרווח שלו, ובצד שני - של השותף הקב"ה. וכל ערב הי' לוקח את הכסף של השותף והי' מחלק לעניים.

[אף שסיפר את הכל על מישהו אחר כביכול, היה זה הוא עצמו].

כשגמר סיפורו אמר האפטער: עכשיו אני מבין מדוע ברכותיך מצליחות, כי יש דין ששותף שעושה משהו - מה שעשה עשוי וחייב השותף השני לקיים.

מר"מ שי' [ע"ה]

נה. הרלוי"צ נ"ע סבל בסוף ימיו מהמחלה הידועה ר"ל, וממש כלה גופו. ופעם קרא להרה"ח ר' הירשל רבינוביץ', נאמן ביתו, וביקש ממנו שיביא לו סיגריה, ושאלו ר"ה: עכשיו?! זה יוסיף לכם משהו?

וענה: שוטה! וואס מיינסטו?! דער רבי האט מיר געהייסן רייכערן. [= מה הינך חושב! [הלא] הרבי ציוה עלי לעשן] -

שפעם אחת ביו"ט קרא לו כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע ואמר לו: לוי"צ! גיי ברענג א ציגאר! דו וועסט רייכערן, און איך וועל פארייכערן פון דיר.. (און מיר וועלן רייכערן צוזאמען?)

כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא נין הרב"ש.

כנ"ל...

מהנ"ל

ס. פעם הגיע ללויבאוויטש חסיד סלונים לבוש בלבשויו כו' והתגודדו סביבו כמה מהתמימים ושאלוהו מה בא לעשות כאן. וסיפר להם שאדמו"ר מסלונים יצא לעשות סיוור בכל העולם [= היהודי...]. אצל כל הצדיקים, והתחפש שלא יכירוהו. אחרי הרבה זמן חזר לסלונים ועשה סעודה כו', והחסידים חיכו שיספר ממה שראה, ובאמצע פתח ואמר: ראיתי הרבה צדיקים כו' אבל צדיק אמיתי, אן אמת'ער צדיק, ראיתי בלויבאוויטש, ואשריכם שעניכם רואות את העיניים שראו צדיק אמיתי.

ופנה באמצע להחסיד הנ"ל ואמר לו, לך אין מספיק לראות העיניים שלי, אלא אתה צריך לנסוע לשם ולראותו [וסיים החסיד המספר]: ולכן באתי.

מעשה זה סיפר הר"ד שי' [= ר' בערלע"ה] קסלמן, וסיים שסיפור זה שמע מאביו ומעוד חסיד יותר מבוגר מאביו, שהי' שם [= בעת שהמספר סיפר] בשעת מעשה, וגם שמע את הסיפור מחסידי סלונים, שגם הם מספרים הסיפור הנ"ל.

סא. ר"י [שי'] לעווין [אביו של יבל"ח הרשד"ב שי'] יצא פעם מהזאל הקטן (במקום שלמד) ופתאום נפל לתוך ידיו של המשפיע ר' חאנע מאראזאוו שאז הניח תפלין, כשאמר הברכה שמע אותו אומר "ה", ושיניו [של ר' חאנע] נקשו (כמו בזמן שבאו לאסור וכו').

ר"י שי' [ע"ה] לעווין

סב. כשאסרו את כ"ק אדמו"ה אסרו גם את הר"א מסטראשעלע, ושאל את כ"ק אדמו"ה א מה לענות באם ישאלו אותו האם הוא רבי, וענה לו, זאג דעם אמת [= אמור את האמת] שאינך רבי..

מהר"מ [שי'] מאראזאוו. וכמדומה לו שגם שאלו הר"א מה יגיד אדמו"ה א אם ישאלו אותו אם הוא רבי, וענה, אני אגיד את האמת שאני רבי, ואתה -

סג. פעם בהתוועדות, בזמן שהיה רעב גדול, חסיד אדמו"ה א קם וביקש אזעס זאל זיך אפלייגן בא אים א ווארט חסידות [= שייקלטו אצלו דברי חסידות], ושיהי' לחם לפי הטף. החסידים בירכו אותו. קם א' ואמר הרי זוהי הגשמה לבקש על גשמיית ורוחניות ביחד...

מר' מענדל מאראזאוו [ע"ה]

סד. כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע לימד את אביו של הנ"ל [את ר' חאנע מאראזאוו] עשרה ניגונים [של אדה"ז], וא' מהם הוא "לקראת שבת" לכ"ק רבינו הגדול, וכ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע הי' מנגן את זה על פסוק "שמע ישראל כו' ואהבת". אחרי "אחד" הי' משמיע אנחה, א קרעכץ: אה! [א' בפת"ח] ואמר אבא [ר' חאנע] שאת הניגון קען ער נאך מאכן, אבער דעם 'אה!' קען ער ניט נאך מאכן [= יכול הוא לחקות, אבל את ה'אה!' אינו יכול לחקות].

מהנ"ל [ר' מענדל מרוזוב ע"ה]

סה. א' בא לכ"ק אדמו"נ"ע וסיפר שהי' אצל כל הגדולים ומחפש עצה למח"ז ונתנו לו כל מיני סגולות, תהלים וכו', וזה לא עוזר לו. ענה לו כ"ק, בא אונז איז די עצה - ניט טראכטן... [= אצלנו מייעצים [פשוט] לא לחשוב...]

מפי ר"מ [שי']

סו. השפאלער זיידע סיפר שבא' מנסיעותיו שהי' מתחפש וכו' שמע שיכור א' אומר לחברו: איזה חבר אתה לי אם אין נוגע לך מה נעשה אתי. וד"ל.

מפי ר"מ [שי']

סז. פעם בא' ההתוועדיות בתרפ"ד בערך, אמר כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע שצריך להיות הכל מתוך שמחה, ואף [כ]שמרגישים מרירות [הל' אינו מדויק].

לאחר ההתוועדות נכנס ר"י מתמיד (שהי')

זכורני שר' מענדל סיפר שהוא אמר, שזה שממשיך לצעוד אע"פ שלא יצליח לצאת מהבוץ, הוא בכדי שלפחות לא ישקע בו..

סט. ר"י מתמיד אמר:

מיר וועלן שוין קיין צימעס פון עוה"ז ניט מאכן [= אנו [= לומדי חסידות] 'עסק' מעוה"ז כבר לא נעשה..].

מר"מ [שי']

ע. ר"מ דער אלטער אמר: צימעס איז טינוף.

מר"מ [שי']

עא. וארא אל האבות, איך באווייז זיך צו די וואס ווילן מיר זען [= אני מתגלה לאלה שחפצים לראות אותי]. (אבות מלשון אבה, חפץ ורצון).

מר"מ [שי']

עב. באיסטערן פארקווי [בקראון-הייטס] הי' פעם שלט "לא כלבים! לא יהודים!". שם היו גרים עשירים וחשובי עם וקצת יהודים. בתחלה לא הסכימו כל הרחוב לתתו לכ"ק אדמו"ר הר"י צ, אבל בבית (של הספרי') שליד 770 גר רופא א' יהודי והוא הסכים, וכשהוא הסכים אין בני המבוי יכולין לעכב עליו, ואז החלו לעזוב את המקום... ונכנסו שם כמה אדמורי"ם וחסידיהם.

סיפר שראה תמונה מאיסטערן פארקווי לפני כ-100 שנה, שאז כ"ז הי' יער עבות, וגם הכבישים הקטנים שיש לחני' (כיום) היו אז ב' שדרות עצים גבוהים וצפופים.

כשהי' קטן (בשנת תשט"ו - ט"ז), זוכר שהיו משחקים במחבואים בש"ק בזמן שאד"ש הי' מתוועד, וכל האנשים [= לא מאנ"ש] היו יוצאים אחר סעודת ש"ק להיכנס להתוועדות קצת (כדרך בני הישיבות היום אצל אדמורי"י פולין), ושם [= 770] הי' המקום העיקרי שהיו מתאספים, והיו הילדים מתחבאים [= במשחק המחבואים כנ"ל]

צובראכענער [=שבור. ואולי הכוונה ל-בעל לב (נשבר)] לכ"ק אדמו"ר ובכה ואמר איך אפשר וכו'. וסיפר לו כ"ק משל, שהי' א' שהי' מנגן ניגונים והי' צריך שיעשו לו פרסומת ולקח לו נער א' יתום שהוא ירקד לפניו, וכך היו עוברים מעיירה לעיירה; המנגן הי' מנגן והנער הי' רוקד וכולם היו זורקים כסף בקופה.

פ"א לא הצליח הנער בריקודיו והכה אותו המנגן, שבגללו לא הצליח (המנגן) וכו', והנער שהי' יתום בכה מאד, אבל אסור לו להפסיק לרקוד, שלא יקלקל כו', ע"כ המשיך לרקוד ולבכות כא' ולקרוא פרייליך פרייליך...

למחרת אותה התוועדות בהמשך לדברים הנ"ל, בחזרה, התפלפלו הבחורים המשכילים ביניהם מה הפשט בזה וכ"א העלה סברתו, ובסוף העלו .. [חסר]

סח. ר' אליעזר ציצארסקער הי' משיג ב'חדר' (או בישיבה) והי' ידוע חוליו ר"ל, ובקושי יכול לאכול. ופ"א שאל אותו מישהו מה נשמע, וענה, הלואי אין רוחניות ווי אין גשמיות.. ["הלואי שברוחניות (יהיה לי טוב) כפי ש[אצלי] בגשמיות"], ומיד הסביר כוונתו, דכמו שבגשמיות הרי מה שאוכל (אע"פ שזהו מעט וכו') הרי נעשה דם ובשר כבשרו כו' [= כמו כן ברוחניות צריך שהעניינים הרוחניים יחדרו בו].

*

פעם אמר משל, כשאדם צועד בבוץ, אע"פ שיועד שבפסיעה הבאה ג"כ ישקע בבוץ, אבל ממשיך לצעוד, וכמו"כ אמר, אע"פ שצועדים בבוץ אבל צריך לצעוד. וד"ל.

מר"מ [שי']

הערת הרב יעקב שוויכה:

מאחורי האנשים, מרוב הקהל.

מפי הרב יוחנן שי' גורארי'

עג. אדמו"ר הר"י צ' התוועד פעם עם הת' בחיי אביו, ואמר שהוקשה לו כל פעם הכתוב "ושמתם . . על לבבכם". מהו "על לבבכם"? ואמר אתמול (הי' זה בחוה"מ סוכות) יומ' כע על-חטא, והבין. [כנראה צ"ל "יאמקע על-חטא". זו מלה ברוסית, והמשמעות היא: על-חטא עמוק = אמירת וידוי מעומק הלב].

ר"מ הי' פעם אצל איזה חסיד עובד גדול וכו' והי'

מקבץ כסף לישיבה (?), ובלילה כשהי' מגיע הי' אומר קששעהמ"ט בבכיות נוראות וכו', ושאלו ר"מ איזה עבירות הוא כבר עושה שבוכה כ"כ.. וענה: מ'טוט מ'טוט [= אכן עושים (דברים טובים)], אבל אולי יש בליטות.

מר"מ [שי']

עד. סבא של ר"מ סיפר לו פעם (בעד איזה דבר שביקש ממנו ועשה), שהי' פעם אצל הצ"צ בסוכה והי' שם גם ר"נ דובראוונער, ואמר הצ"צ שצריך ליקח דווקא אתרוגי יאנעווע. (חסר קצת).

מר"מ [שי']

צדי"ק שנה

צילום דף השער של קונטרס 'דרושי חתונה' תרפ"ט.

